

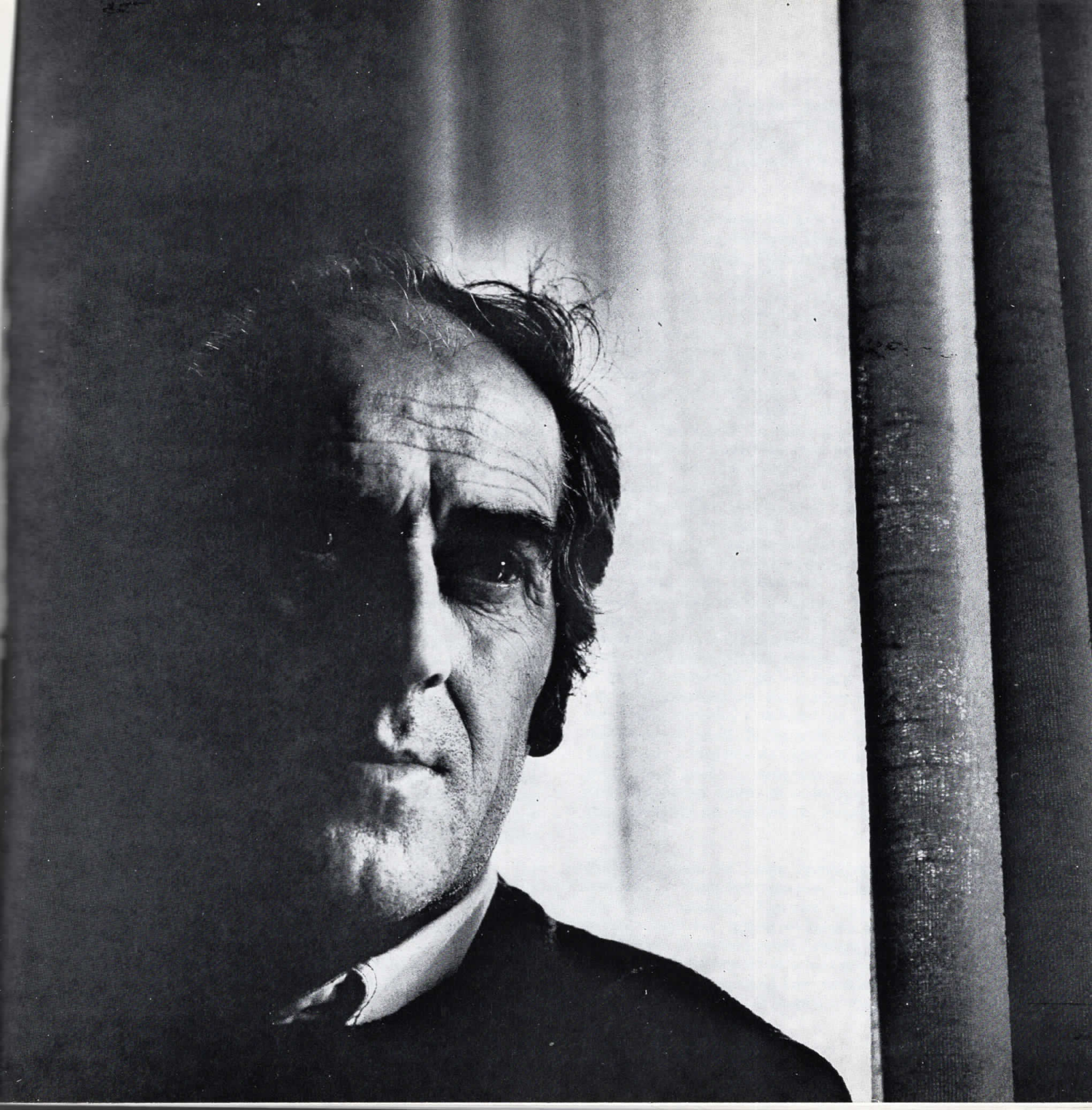
Luga

драган попоски дада
dragan poposki dada
скулптури, цртежи – sculptures, drawings

музеј на современата уметност-скопје
museum of contemporary art-skopje

15 IV – 5. V 1981

Насловна страна: **Размножување II**, 1981 (детал)

Драган Попоски Дада го остварува творечкото деби во македонската ликовна современост во почетокот на шеесеттите години на овој век, за да стане, кон средината на седмата деценија, активен припадник на тогашната млада генерација скулптори (Стефан Маневски, Васил Василев, Насо Беќаровски, Томе Андреевски, Борис Николовски)¹. Ликовната академија ја почнува во Загреб (кај професорот Грга Антунац), а ја завршува во 1961 г. во Београд, во класата на професорот Јован Кратохвил, кај кого ќе ја оформи и специјалката (1964 г.).

Познавајќи ја белградската културна клима од овој период, имајќи ги како емпириско сознание достигнувањата во Македонија на предвоените и повоените скулпторски генерации (Димо Тодоровски, Јордан Грабул, Петар Хаџи Бошков, Димче Коцо, Борка Аврамова и др.), Дада, уште на стартот, останува повеќе или помалку рамнодушен кон овие искуства, заодува по своја насока и, како и повеќето свои врстници, се определува за колективниот афинитет на генерацијата кон фигуративната ликовна синтакса (Н. Беќаровски, Б. Николовски, В. Василев, Глигор Чемерски, Симон Шемов, Ана Темкова и др.).

Во протекот речиси на две децении скулпторско дејствување, со диферентен интензитет и интересирање, тој ќе влегува и ќе излегува од сферите на споменатата ликовна ориентација. Меѓутоа, без разлика што се запира епизодно на асоцијативната, симболичната или на сосема нефигуративната изразност во пластиката, тој сепак ќе пројавува константна приврзаност кон антропоморфното (фигури, торза, тела, глави, портрети) и органското (во одделни настојувања со циклично обновување на една тема).

Она што ја вознемирувало уметничката мисла на авторот од почетокот на неговата ликовна еволуција до денес, може да се систематизира во неколку целини (кои не треба да се сфатат буквално и круто во предложената формулација):

- ФИГУРАТИВНО БЕЛЕЖЕЊЕ НА ВИЗУЕЛНИТЕ ПОЈАВНОСТИ²
- СИМБОЛИЧНО–ЗНАКОВНО ТОЛКУВАЊЕ НА СТВАРНОСТА
- НЕФИГУРАТИВНА ТРАНСКРИПЦИЈА НА ОБЛИКОТ
- АСОЦИЈАТИВНОТО КАКО МОСТ МЕЃУ ВИЗУЕЛНОТО И АПСТРАКТНОТО

Пред да се премине кон разработка на овие условно детерминирани определби, треба да се назначи дека во предложениот редослед тие не се симултани на дијалектичката хронологија на уметниковото творештво.

Уште во портретите, главите и фигурите работени на Академијата во Белград (**Мајка и дете** 1958. **Жена, Портрет на сликар, Портрет на колешка** – 1959., **Две жени** 1960). Драган Попоски ни открива скулпторска интуиција насочена кон индивидуална размисла и, аналогно на тоа, несогласеност со тгсноградите академски сфаќања (субјективна симплификација на цртите на физиономијата и на човечките облици). Приврзаноста на авторот кон мотивите релевантни на стручните високошколски институции, без разлика на вонакадемскиот скулпторски третман кај Дада (кои повеќе од една деценија го предизвикуваат неговиот истражувачки дух), во почетокот можеше да биде разбрана како долгување или сентиментална носталгија за првите контакти со скулпторската маса и мисла. Меѓутоа, во годините што се нижеа неоправданоста на оваа констатација беше демантирана од перманентната свртеност на авторот кон онаа мошне податлива морфологија на човечкото тело како неминлива и неистрошлива содржина на обликовниот процес. Како архетип тој го одбира човекот (таа пратема, третирана, обликувана, деформирана и рекреирана од првите човечки допири со скулпторската материја до денес, без застој и умор), верувајќи во неговата вечна актуелност и во неисцрпноста на ликовното транспонирање. По тој повод можеби е момент да се спомене едно забележување на М. Б. Протик: „Човеколикоста во вајарството... потекнува уште од убедувањето на старите Грци дека... човечкото тело е природна антропометриска единица и мерка на светот, вистинско обележје на вселената, метафора на метафорите“³

Континуитетот на оваа ориентација низ вековите зборува за нејзиниот древен, а истовремено и универзален карактер. Попоски, значи, во тој однос се враќа назад но, прави и двојна ретроградност, дефинирајќи ја поконкретно темата како ретроспективска свест за националната историја и традицијата во поширока смисла. Оваа констатација не фигурира во негативен контекст. И Херберт Рид, во таа смисла,

Ке рече: „Карактеристика на нашето време исто така е една појава која можеме да ја наречеме сентиментално оживување на нешто што веќе било порано...⁴. Значи, станува збор за една помалку или повеќе раширена појава во нашето време и во различни средини, за еден универзален феномен.

Одбирајќи теми од грчката митологија (Икар, Дедал, Орфеј) или од нашата историја (Самоилови војници, Богомили, Климент Охридски, Кирил и Методиј и сл.) сè до космонаутите и до сосема независните торза, тела или актови, авторот, во еден временски интервал од 15 години (до 1974 г)⁵ ја задржува наративната тензија на антропоморфизмот, односно фигуративната експресија. Индивидуалната скулпторска визија на Дада, vis a vis човечката фигура, без разлика на потесната мотивска насоченост, главно се манифестира на два начина:⁶ а) како статичка и б) како динамичка структура на масите. И во првата и во втората насока вниманието не е концентрирано на анегдотската компонента, туку на решавање пред сè на обликовните проблеми и загадки. Факултативно означени како „статични“, претставите на Самоиловите војници⁷ (мотив мисловно зачат во Академијата, обработуван од 1963 до 1974) остануваат како trade mark на колективните реминисценции на публиката за првите реализации на Дада. Кога се тие во прашање, се чини дека е присутна и онаа „сентиментална приврзаност кон мотивот“ (Рид). Инаку, зошто толку варијации на иста тема, толку години творечка опседнатост и толку љубов враснати во нивната пластична евокација? Овој воин⁸, кој ја евоцира историјата како мит, е третиран во вид на никогаш докрај откриена мистерија на човекот во чии сензации на духот и телото историското станува фантастично, а легендата вистина. Варирајќи ја неговата претстава (монолитна маса, фигура во контра-пост и сл) со посебен акцент на воената реквизита, уметникот, на различни начини, ја модифицира неговата надворешна појавност. На моменти таа ни дозволува да го насетиме телото (преку меките набори на ткаенината), наместа не уверува дека патината на одминатите векови го вкаменила, го претворила човекот во своевиден идол на некогашните времиња, а понекогаш ни асоцира на суштество од друга планета, со траги на некаква човечка цивилизација во зачеток или на умирање. Мошне често, овие легендарни војници излегу-

ваат под длетото на скулпторот со редуцирани структури на формите, во кои доминираат штитот, панцирот и шлемот (што им дава и механоморфни обележја)⁹. Одделни решенија подразбираат таква синтетичка обработка што ја претвора фигурата во метафора. Настојувањето на авторот да ги соопшти непоколебливата волја, издржливоста и решителноста на Самоиловиот војник, а патем и неизбежните трауми од воените судири, резултира во цврста и компактна, здраво поставена фигура – симбол на оние нескршливи состојки на вечкиот дух кои остануваат рамнодушни на физичкото насилство и исчезнувањето. Фронталната поставеност подразбира и поголема грижа за пластична обработка на скулпторскиот материјал (дрво, глина, мермер, бронза) на челната страна, извесна „сплесканост“ и издолженост на телото. Основната форма, како носечка скулпторска маса, е делкана во големи мазни површини, не исклучувајќи ги и ситните минуциозни зарези со длетото или со скулпторскиот нож.

Во смисла на оваа статичност е извајана и **Тутуноберачката** (изработена на Мермерскиот симпозиум во Прилеп 1963, сивец, 200 x 90 x 80). Инвентивната поставеност на двете фигури, споени во една, и ескалацијата во стилизацијата на масите води кон монолитност на пластиката.

Во сите овие скулптури, геометризацијата на облиците и острите агли, како нејзин продукт, упатуваат наместа и на деликатна, но сепак присутна илустративна или раскажувачка компонента.

Наспроти привидната инертност на овие скулптури, како антитеза се јавуваат од една страна, безуспешниот обид на Икар да ја совлада Земјината тежа и, од друга страна, успешниот лет на космонаутот во веселената. И првиот и вториот во јазичната детерминанта го содржат елементот на движење. Икар е претставен во завршната фаза, во моментот на допирот со Земјата од каде и летнал. Оттаму тој зазема чудни, некакви јоги позиции во кои целата тежина е концентрирана на главата (последнава или се распаѓа или е стравотно деформирана или сосема се стопува со површината на која е поставена: **Икарус III**, **Икаров пад** од 1960, 1966, 1971, 1974). Митот за Икар се совпаѓа со стремењето на Дада за раздвижување на човечката фигура: во етапите на тоа паѓање рахитичните екстремитети на овој митски

херој ги прават крајните безнадежни, но активни физички напори, да ја совладаат гравитацијата. Во тоа извајано „запрено движење“ или „движење во мирување“ (што е во краен случај само илузија на гледачот) е инвестирано многу напор и желба да се анимира скулпторската материја и да се сугерира онаа (сепак сè до Калдер) неостварлива вистинска физичка активност со скулптурата. Меѓутоа, свесни за замките и залудностите што ги кријат во принцип ваквите настојувања, пријдуваме со респект кон визуелното прикажување на движењето кај Дада, имајќи предвид дека скулпторската маса е активирана на мошне возбудлив начин, а саканата витализација на формата е постигната. Особено впечатлив е **Икаровиот пад** од 1971 г. (извајан во мермер), во чија поетика на паѓање се чувствуваат вибрациите на материјата, упатувајќи нè кон мошне динамични оптички ефекти, кои ќе ги сретнеме во неговите идни брановидни асоцијативни скулптури.

Летањето на астронаутите е поспокојно во презентацијата и е поблиско до стилизираните конструкции на Самоиловите војници. Интересна е конкавно-конвексната обработка на фигурите, при што понаметливо се чувствуваат трагите на длетото. Една од најуспешните варијации во овој контекст се **Космонаутите** работени на симпозиумот во Аранѓеловац 1969 (венчац, 110 x 100 x 80). Вешто втиснати во компактниот мермерски блок, тие се опсервирани како фосили на некакво дамнешно патување во непознати галаксии. Неколку скулптури на **Орфеј** од 1964 г. значат натамошно ослободување од илустративните обележја. При слободното толкување на торзото се губат човечките денотати, така што лирата и телото се идентификуваат во инертноста на каменниот масив. Движењето на телото и рацете што свират ја деформираат примарната материја, врежувајќи во неа белези на определена активност.

Икарите, неколку скулптури од 1963/64 г. (**Скок во височина, Ромео и Јулија, Капачка**) и од 10 години подоцна – 1973/74 г. (**Поетеса, Голман, Рагби, Девојка со цвеќиња, Работник**) упатуваат на извесна блискост со англиските скулптори Лин Чедвик и Кенет Ермитиџ. Главата често е наполно анулирана (декапитирана), а тенките екстремитети (нозе и раце) имаат завршоци во вид на шилци. Позициите на

овие фигури ни асоцираат на човечки тела, заледени, скаменети во моменти на големи катаклизми. Елементот на акцијата овде ја постигнува кулминантната точка. Во тој однос тие се издвојуваат од посочените англиски автори. Впрочем, и овие споредби не треба да бидат сфатени во пејоративна смисла, бидејќи, како што вели Х. Рид: „Уметноста е многу заразна болест – окото на уметникот несвесно да се храни со сите честички што ќе му се најдат на патот. Да се бориш против влијанијата и делото на својот претходник или на своите современници ниту е можно ниту е пожелно, дури и ако се занемаруваат сите прашања на традиционализмот“¹⁰

Во 1973/74 година Дада престојува во Англија, каде што изработува циклус ситна пластика и цртежи посветени на човекот во акција. Веројатно растоварен од секакви грижи и концентриран на скулптурата – во тој акт на духовна катарза и контемплација – тој создава бизарни и чудесни ликовни решенија (кои ѝ се помалку или сосема непознати на македонската публика). Без разлика на малите димензии на делата („колку е скулптурата помала, толку повеќе мора да постои суштина на формата“, како што вели Сара Штајн), Дада постигнува едно сетилно и визуелно впечатливо поимање на масите и волуменот. Така на пример, лежечките актови (често претставени како композициони целини) се конципирани во еден искршен, неправилен ритам и во тој акт на деформација доаѓа до дисторзија на телото. Обработена од сите страни со подеднакво внимание, пластиката ги нагласува женските облини, откривајќи патем и јасни еротски созвучја и инстинкти. Во компактната структура на лиците, нивните омеќнати линии и силната експанзија во просторот, ја чувствуваме „индивидуалната пракса“ на Хенри Мур, но повеќе во онаа духовна, одошто визуелна смисла, не одејќи кон „директен mimesis на формалните карактеристики“.¹¹ Надворешниот и внатрешниот карактер на реализираните форми го истакнуваат како носечки впечаток субјективниот сензибилитет во авторовата анимација на скулптурата. Повеќе теракоти од истиот период (**Седечки воин, Рибар, Самоилов војник, Билјана**) постигнуваат визуелен корпус во кој обликот е драматично и барокно разигран, а наместа флуидно растреперен, до степен на неконзистентност на материјата. На мо-

менти се има впечаток тоа богато разлистување на облиците како да сугерира друга агрегатна состојба, со што всушност се антиципираат авторовите асоцијативни скулптури од втората половина на осмата деценија. Всушност, овде може да се следат никулците на таа еволуција на течењето на материјата и формата, карактеристично за последната ликовна фаза на Дада. Скулптурите **Билјана** (1967, дрво), **Богомили** (1965, дрво) и донекаде **Кирил и Методиј** (1971, бронза) се решавани во блок, со поголема дисциплинираност во композицијата на масите. Третата димензија не е постигната во смисла на онаа Роденова препорака за „длабината на делото“. Затоа, интегралната замисла на скулпторските елементи нè упатува и на релјефот. Кон „плитката“ пластичност дава придонес и фронталната опсервација на споменатите дела.

На изложбата „Современи македонски скулптори – млада генерација I“ (одржана во 1967 г. во Музејот на современата уметност – Скопје), Дада се појавува со остварувања во чиј наслови јасно се посочува на нова ликовна ориентација (**Метаморфоза, Драматична композиција**, 1965 г. и **Конкретна скулптура** – 1965/66 г.). Како замена за дотогашната релативна фигуративност на авторовата естетика е одбран знакот или симболот. Називот на делото **Метаморфоза** симболично ја соопштува „изменетата свест“ за скулпторските решенија. Тоа нема да значи раскин со посочената изразност, туку ќе биде рамноправен паралелизам сè до 1974 г. Овие дела, навидум, се откажуваат од конкретната реалност како визуелен факт, но не и како појдовница. Во некои од нив називот упатува на таа врска со видливото, со познатото (**Стариот часовник, Свеќник** 1965), меѓутоа, кај поголемиот дел примарниот мотив – инспирацијата – останува загатка. Не инсистирајќи докрај да го најдеме архетипот на формата, ќе се задржиме на она што се чини и било за авторот креативна интрига – решавање на чисто пластичните прашања како *causa movens*. Ослободувањето од раскажувачкиот елемент се изразува преку спонтано градење на облиците во вертикално насочени архитектонски целини, чиј ритам го вознемируваат (во различни интервали) кружни или други неправилни форми. Геометризмот како главна специфичност, лонгитудиналноста и преобилноста на линеарните зарези во дрвото¹² посочуваат на ликовна перцепција што

нужно ја доведуваме во врска со тотемскиот аспект на африканската пластична експресија. Во овој контекст, не треба да се заборава дека во средината на седмата деценија кај македонските скулптори постоеше афинитет за знаковно-симболичната синтакса. А за ваквите настојувања се покажа најподатливо дрвото како материјал кој најавтентично се совпаѓа со ваквите ликовно-естетски побуди, како материјал во кој најбезболно се втиснуваа, стругаа, длабеа, делкаа, сечеа и врежуваа енергичните импулси на таа млада генерација македонски вајари. Во оваа фаза, Дада најблиску ја изедначи по значење скулптурата со цртачките (графичките) интенции. Преобилноста на деферентните зарези во дрвото ѝ даваат на целосната конструкција на формата и извесни декоративни, дури фолклорни импликации. Меѓутоа, мошне брзо Дада извлекува поуки од овој „експеримент“ и во 1969 година, на самостојната изложба во Уметничката галерија во Скопје, предлага нови солуции. Сега, во основата на неговото набљудување го согледуваме визуелниот аспект на биолошката природа на сижето (тутунови низи), идејната социосудбинска провокација како нејзин еквивалент. Тутуновите низи и лисја – таа фатумска реминисценција на детството и родното поднебје – сега станува негова базична *forma mentis*. Но, таа излегува од филтрите на емпирииската мисла метаморфозизирана до степен на непрепознатливост – губење на идентитетот. Единствената врска со природното, материјалното и стварното е онаа фина органска нерватура, биолошките графизми на дрвото (крушково или оревово).¹³ Другото е резултат од субјективната визија на авторот, која не сака да има повеќе контакти со оној колку често споменуван *mimesis*. Тоа ќе го илустрираме со искажувањето на Дада: „За разлика од порано, кога моите скулптури имаа пореалистичен третман, овојпат тутунот ми е само повод за создавање напластени композиции, кои ќе асоцираат на тие реденки или плетеници од „жолтото злато“. Мошне далечен повод.“¹⁴

Ликовната идеја го кондензира тутуновиот лист или низа во крајно редуцирана, едноставна форма (или форми), одделно и сите заедно во крајно рамнотежена композиција (**Низи I, II, III, IV, V, Градење I, II, III, IV, Ракатки, Денга, Композиција** – сите од 1968/69). Ваквите реализации би можеле да ги дефинираме како некаков архаичен тродимензионален

Вазарели или како Александар Калдер кој ги споил вибрантните плочки во збиена композиција. Со тоа веќе се укажува на една естетика блиска на оптичката уметност.

Градењето на формата (а не вајањето) го исфрлува како доминантен конструктивниот принцип во скулпторското проседе. Последниов внимава на складноста на пластичните сегменти (идентично осмислени) и на нивниот однос со целината. Грижливата архитектоника создава ритмичко движење на масите со релативно исти интервали. Ваквата организација, за разлика од затворените (или завршените) тотемски скулптури, сугерира продолжен живот во просторот, едно флуидно треперење во кое амбиентот движењето и формата ја постигнуваат својата интегралност во времето. Неколку скулптури изведени во мермер или дрво **Знак**, во Арангеловац 1972, **Студија за споменик** 1972, **Скулптура**, 1970 **Нејасни знаци**, **Мала каријатида**, **Свечена форма** 1976 и **Тотем** 1977) одново се враќаат на симболичното како примарен визуелен концепт, запазувајќи ги повеќе или помалку истите (веќе посочени) ликовно-естетски обележја.

Изменетите праформи во некои скулптури (пред сè се мисли на бронзите) се одразуваат и во вид на новообмислени механоморфни структури, цврсто вклетени едни во други. Во нив, нешто поради студениот звук и природата на материјалот, нешто и поради композициската замисла – ни се сугерира механоморфизмот (бидејќи материјалот влијае врз концепцијата на обликот, обработката, значењето, чувството што го предизвикува). Тие откриваат некои аспекти на техницизираната цивилизација, чии челюсти ја нагризуваат поетската димензија на емоцијата и го наметнуваат рационализмот. Од конфликтот на острите рабови и облините, грубата и мазна фактура, топлата и студената, се создава нетрпеливоста во биномот чувство-разум (**Движење** 1975, **Варијации II** 1976, **Тотем** 1977, **Бескрајна вертикала** 1978).

Светот на Дада како што видовме, е антропоморфен, механоморфен, а ќе биде и биоморфен. Со тоа се индицираат неговите сфери на интересирање, отвореноста и љубопитноста на духот, во смисла на Шимановиот поединец кој „ги поставува оние знаци и сигнали што значат негов свет“.

Третиот принцип има тенденција на полно да се ослободи од анегдотскиот карактер и од врската со визуелно познатото, односно се стреми да се централизира врз елаборацијата на чисто пластичните феномени. Последниве до максимум ги валоризираат скулпторските специфичности (маса, материјал, простор, волумен) и полните и едноставни облици познати од ликовниот репертоар на Бранкуси, Вијани, Арп, Мур... Ова го споменуваме колку да се потсетиме на една општоважечка мисла, прифатена и од Ото Бихалји Мерин, која „секое достигнување на поединецот“ го бара во „континуитетот на претходните активности“¹⁵ (било на претходниците, било *vis a vis* личната творечка емпирија), толку и да укажеме на духовната припадност кон определена ликовна и идејна пракса. Тука, пред сè, се цели кон оној толку сложен процес во достигнувањето на ликовната едноставност, до кој не се допира преку голото формалистичко имитирање, туку се доаѓа „кога човекот се приближува кон вистинското значење на нештата“ (Бранкуси). Без сомнение, ваквите решенија се плод на внатрешното прочитување на ликовните дилеми, акт на катарза што го ослободува обликот од сите баласта, за да го сведе на автономните вајарски каузалности, акт на директно пресметување меѓу творецот и делото (**Ритам**, **Хоризонтала** 1972, **Варијации** 1973, **Конкретна скулптура** 1975 **Без наслов**, **Движење**, **Раѓање на формата**, **Ќтење** 1977, **Флуидна форма**, 1972).

Затоа со таков коефициент на внимание Дада пристапува кон: волуменот ритамот, односите и пропорциите на масите, воопшто кон сите специфични аспекти на скулптурата. Облите, компактни, кохерентни, згуснати, отворени или затворени формации, иако не ѝ погодуваат на објективната визуелност, преку материјализацијата на определени флуидни духовни, физички и сл. својства создаваат нов свет, непозната реалност, Значи, егзистенцијата на обликот е автономна, со ново значење и нова рефлексивност во просторот. Уметникот се јавува како создавач на своја, индивидуална природа, која, ослободена од оптичкиот податок, не е помалку човечка или помалку вистинита од фигуративното претставување. Впрочем, одамна е јасно дека хуманизмот на една творба го определуваат многу по-комплексни внатрешни законитости на творечката индивидуа, отколку тоа може да се очекува само од реалното како визуелна категорија. Дада им верува

сè понастојчиво на невидливите механизми на психата, на онаа непредвидлива креативна потенцијалност што постои зад фасадата на нештата. Затоа овој негов слободен облик импресионира со својата едноставна чистота, лирска топлина, со својата особена ликовна вистина. Оваа автентичност го валоризира и го збогатува со нова димензија „просторот како дистинктивна особина на скулптурата „(Протик). Тој допир со околината на пластиката особено успешно се остварува во оние брановидни флексибилно раскршени облици, чие постоење не завршува на постаментот, туку има амбиција да го продолжи траењето и во сферите на времето (**Растење во вертикала 1972, Движење 1975, Движење 1978, Динамика 1975 г. и др.**). Со тоа се иницира размислата за постоењето на некои материјално неконзистентни феномени во идејната премиса кои постојат симултано на чисто ликовните прашања. Но, не треба да останеме незадоволни и ако останеме без одговор, бидејќи постои и „уметниковата неспособност да даде рационално објаснување за сопственото дело“¹⁶.

Ако и после ова сознание останува незадоволена нашата љубопитност за идејата, пораката... на авторот, ја земаме на помош свеста за обземеноста на скулптурата со оној витализам за кој зборува Хенри Мур: „Делото да содржи набиена енергија, свој сопствен интензивен живот, независно од предметот што го претставува“.

Четвртиот пристап се однесува до најновите остварувања. Извесни апстрактни феномени, во корелација со некои физички или биолошки законитости, ја градат ликовно-естетската синтеза на нивната визуелна егзистенција. Основната форма, како компактна и рационално обмислена целина (коцка, валец, паралелопипед...) ја оживуваат нови формации што се раѓаат од неа во вид на прототипови за идни облици. Заситен од секојдневната машинизација, од загадувањето и деструкцијата, Дада ги враќа реминисценциите на онаа оптика што ќе ги насочи „отуѓените погледи“ на неговиот современик кон чистите, флуидни и совршени облици од природата: бранувањето на водата, конфигурацијата на земјата обвиткана со меката обвивка на снегот, провекативните етерични форми на облаците. „Човекот мора одново да ѝ се врати на природата“¹⁷ е пре-

порака на Херберт Рид, која се совпаѓа со денешните ликовни преокупации на авторот. Но, тој не се јавува како нејзин спасител. Неговите стремежи се задржуваат на оние тивки биолошки движења што го одржуваат континуитетот и на нејзиното вечно обновување. „Пластиката го симболизира вечното раѓање и умирање на природата. На тоа укажуваат три елементи на композицијата: вертикалата, како симбол на бесконечното настојување во природата, динамичните сменувања на растежот и смалувањето на лиците во кои доаѓа до израз ритамот на природата – дијастолата и систолата, какошто тоа го замислил Гете – и на крај во бесконечните ленти како симболи на трајната егзистенција на материјата“¹⁸. Овие широки хоризонти на асоцијации што ги буди скулптурата **Вертикала** кај професорот Хјутл, се една страна на содржинската прескулпација (**Спој, Промена на формата 1980, Обла форма, Зрелост 1981, Размножување 1, 2, и 3 1980/81**). Другата се изразува во поконкретни органски движења, обоени дури со тоналитетот на хиперреализмот: бабрење, пулење, распрснување, течење или разливање. Последниве два процеса се сублимираат во процес на коагулација или кондензација на материјата. Ваквиот биолошки идентитет на пластичната мисла упатува на извесни дијалектички пулсации во природата (плодност, зрелост, раѓање, пулење, обнова, множење...) но, со свои специфични ликовни денотати и ракопис (**Бабрење 1978, Бабрење 2 1980, Разлевање 1, 2, 3, и 1980, Размножување 1981, Бранување 1979**). Притоа и епидермата на скулпторската маса претрпува определени промени: се набира, бранува, натегнува, прснува. Активираната внатрешна енергија ѝ дава на формата јасни виталистички обележја, внесува динамична расположба, конечно кулминира во онаа толку барана во скулптурата – четврта димензија – движењето. Таа борба против класичните концепции во пластиката особено е нагласена во оние решенија каде што материјата коагулира во актот на течењето. Играта на светлосенката во модулираниот ритам на масите и површините, во заедништво со концепцијата за сукцесивно гледање на делото (за разлика од фронталното), ги засилува ефектите на анимацијата во „течното обликување“. Со ваквото проседе авторот зазема антагонистички став vis a vis сфаќањата што го исклучуваат движењето кога е во прашање стереометричката форма на коцката. Физичката неподвиж-

ност на оваа геометриско тело овојпат е совладана од еден мал детаљ, кој (иако подреден на доминантниот ритам) воведува со малку интервенции нагласена акција во делото, „случка во процесот“¹⁹. Визуелните кинетички својства на скулптурата укажуваат на уште една суштинска особина на скулптурата – тактилноста. „Човек чувствува потреба да ги допре беспрекорните површини на скулптурите, да воспостави врска со материјалот преку допир, па потоа само да ги набљудува и да му се предаде на мирот“²⁰. Обликувано и создавано како „исповедување на раката“ (Фосијон), вајарското дело за разлика од сликарското, го има тој сетилен приоритет за кој авторот очигледно е свесен и затоа тенденциозно, обмислено се определува за мермерот, тој незаменлив, супериорен и секогаш актуелен скулпторски материјал (сивец, венчац, гранит, италијански) кој најавтентично ги доловува тактилните особености. Се разбира дека материјалот, иако „претставува премиса за поголем дел од дефинициите за вајарството“ (Протик), сам по себе не е доволен.

Ниту кога кон него ќе се приклучи соодветното проседе („добрата техника не може да ја спаси лажната естетика“), ситуацијата нема многу да се измени. Интегралното содејство на сите овие елементи само во синтеза со авторовиот идејно-естетски концепт ја валоризираат таа тактилна и благородна текстура на мермерот. Но, и покрај сето тоа, треба да се потенцира извонредно грижливата обработка на каменот од страна на скулпторот Дада. Техничката перфекција на пластичната обработка (цизелирање, полирање, стругање, делкање . . .) ги разбудува на особен начин благородните својства и суптилните нијанси на мермерот. Per analogiam, ваквиот професионален однос се сублимира во синтетичка целина со своевиден ликовен сензибилитет, кој гласноречиво зборува за зрелата скулптурска мисла и автономната реалност на уметниковиот израз, израз кој ги обогатува и ги култивира на особен начин нашите визуелни навики.

Соња Абаџиева Димитрова

Забелешки

- 1) Со истите уметници Дада учествува на изложбата „Современа македонска скулптура – млада генерација“ (Музеј на современата уметност – Скопје, 17. II – 3. III 1967 г.), со која МСУ го почнува својот циклус на презентација на младата генерација кој се реализира секоја петта година.
- 2) И покрај тоа што на изложбата се прикажани дела создавани во последниве девет години, уводниот текст се осврнува ретроспективно на авторовото творештво, бидејќи досега тоа е обработувано парцијално или по фази.
- 3) Miodrag B. Protić, *Oblik i vreme*, Nolit, Београд, 1979, стр. 304.
- 4) Herbert Read, *Moderna skulptura*, Jugoslavija, Београд, 1966, стр. 233.
- 5) Попоски го негува своето интересирање за човечката фигура некаде од 1974 г., без разлика што во меѓувреме, паралелно на фигуративните дела, ќе изработи повеќе нефигуративни, амблематични скулптори (првите датираат од 1965 г.).
- 6) Оваа поделба е сфатена во мошне широка смисла, односно како методолошки пристап кон определени ликовни модификации.
- 7) Еден од Самоиловите војници од 1965 г. (излеан во бронза) се наоѓа и во збирката на претседателот Тито.
- 8) Првата самостојна изложба на Дада (Уметничка галерија, Скопје, мај 1965 г) им е целосно посветена на Самоиловите војници.
- 9) Некои од овие дела може да се доведат во врска со Стражите на Лин Чедвик од 1960 г. (тенки нозе, тела во вид

на штит итн.) или со творбите на Кенет Ермитиц од 1950–1960 г.

- 10) *Opus cit.* (бр. 4), стр. 166
- 11) Herbert Read, Henri Mur, Jugoslavija, Београд, 1970, стр. 59
- 12) Најголем дел од симболично-знаковните скулптури на Дада се изведени во дрво.
- 13) Henri Focillon, *Vie des formes*, Presses Universitaires de France, Paris, 1955, стр. 51.: „Материите носат во себе одредена судбина или одреден формален стремеж“.
- 14) Разговори на изложбата, Дада: „Ме импресионира тутунот“, Нова Македонија, Скопје, 2. IV 1973.
- 15) Ото Бихалји Мерин, Ревизија на уметноста, Југославија, – Београд, Југословенска ревија – Београд и Култура – Скопје 1979, стр. 221
- 16) *Opus cit.* (бр. 11), стр. 208
- 17) Herbert Read, Arp, Harry W. Abrams, Њујорк, 1968
- 18) Prof. dr. Adolf Hüttl, Предговор кон каталогот за самостојната изложба на Драган Попоски – Дада во Франкфурт на Мајна, СР Германија, 4. I–4. II 1979.
- 19) Слични концепции предлага и италијанскиот уметник Франческо Соманини, кој тоа разлевање на материјата или на формите го сместува во широк амбиентален простор.
- 20) Jutta Jöring, *Begegnung Mit Material und Sehnsüchten*, Main Echo, Acshaffenburg 1979, 28.

Summary

After completing his graduate and postgraduate studies at the Art Academy in Belgrade in the early sixties, Dragan Poposki-Dada joined contemporary Macedonian art, as a member of the young generation of sculptors of that period. From the very beginning, he neither based his artistic aesthetics on previous Macedonian sculpture, nor was he influenced by his teachers at the Academy. He assigned himself, as was the case with his contemporaries, to figurative expression through his interest in anthropomorphic forms. He chose themes either from Greek mythology (Icarus, Orpheus, Dedalus) or from Macedonian national history (Cyril and Methodius, Klement of Ohrid, Samuil's Warriors), developing a special affinity for diverse treatment of Samuil's Warriors. These are presented via reduced forms, and with particular stress on military armory. Occasionally, the geometrical stylization of their forms transforms the sculptures into a metaphor. The attending idea of these works is directed towards the universal suggestion of the invincibility of man's spirit and its subsistence through the ages. In opposition to the static and frontal placement of the Samuil's Warriors, Dada offers the antithesis of the dynamic solutions of the Icarus cycle. The sculptures Rugby, Goalkeeper, High Jump and others represent an activation of the sculptural mass. A large number of terracottas made during his sojourn in England in 1973-74, above all the female forms, suggest a sensual and visually impressive understanding of mass, volume and proportion. As a contrast to them, Dada offers dancing figures in a dramatic and baroque manner, characterized by an especially free treatment of employed material.

Along with this figurative expression, there appear in 1965 sculptures that are marked by a visual syntax based upon sign-symbolic representativeness (Metamorphoses, Dramatic Composition, Concrete Sculpture). An interest in the solution of purely plastic questions dominates these sculptures. The geometrical aspect, the longitudinal linear cuts in the wood, and the cascading architectonics of the forms are associative of the totemic aspect of African art. The author surpasses this tendency, characteristic of sculptural expression in Macedonia in the seventh decade, in 1968. Now, inspired directly by tobacco strings or leaves (Strings, Handfuls, Building), and retaining his non-figurative orientation, he achieves a very purified plastic. The

rhythmic movement of constructive segments and their mutual balancing suggest a fluid trembling in which movement and form achieve their intergity in space and time. Realized in wood or marble they stress the biological aspect of things. In contrast to these are mechanomorphic totems made in bronze that point towards the antagonism between the rational and emotional experience (Movement, Variations, Totem, Endless Vertical).

At the beginning of the seventies, Dada moved towards a further purification and simplification of the emblematic conception of sculpture. The existence of the form is autonomous, being enriched by a new meaning and a new reflection of space. Attention is concentrated upon sculptural phenomena, and the forms are full, compact and simple. The artist appears as the creator of his own individual nature, which is being desolved by a narrative dimension and by the visual reality (Rhythm Horizontal, The Birth of Form). It is obvious that the author trusts ever more persistently to the unobservable mechanisms of the psyche, i.e., of that creative potential which exists behind the facade of things. This free form of his is therefore impressive in its frank purity, its lyric warmth, and its specifically visual truthfulness.

The most recent realizations are based upon certain physical and biological laws. They speak of a spontaneous return to nature: bounding of water, optical sensations provoked by snow or clouds, condensation, sprouting, flowing... The biological identity of plastic thought, despite its being in correlation with certain dialectical pulsations in nature, bears subjective visual marks (Search, Overflowing, Procreation). In the plastic transposition of these phenomena a hyperrealism is achieved.

What differentiates these sculptures from previous ones is their emphatic dimension of movement and tactility. The integral interaction of the excellent technical procedure as well as the individual notional and aesthetic concept, add value to the tactile and enobled texture of the marble. The visual sensibility of these works points to a mature sculptural thought and to an autonomous reality of the artist's expression, an expression which enriches and cultivates our visual practices.

Sonja Abadžieva-Dimitrova

Драган Попоски – Дада

Роден во Прилеп 1933. Академија за ликовни уметности (1961) и постдипломски студии (1964) завршил во Белград, во класата на проф. Јован Кратохвил.

Студиски патувања: Грција, Италија, Англија, Франција, Германија, Полска.

Адреса: Дамаска 26-б, Скопје, тел. 252-293

Самостојни изложби

- 1965 Скопје, Центар за култура и информации, мај
1969 Скопје, Уметничка галерија, 26.V – 10.VI
Единбург, City Gallery, (цртежи), јули
1973 Скопје, Уметничка галерија, 17.V – 2.VI
1974 Харогејт, Sands Gallery, (скулптури, цртежи), април-мај
1975 Скопје, Центар за култура и информации (цртежи, графики), 21.X – 1.XII
1976 Копар, Галерија Meduza, 16 – 27.IV
1977 Копар, Галерија Meduza, (со луиз Лопез Лоза и Вили Боси), 17.II
Трст, Галерија La Lanterna, 7 – 28.V
Харогејт, Norther Artist's Gallery, 3.VI – 3.VII
1978 Франкфурт на Мајна, Galerie LHB, 4 – 31.I
1979 Ашафенбург, Galerie am Nachmittag, 4.II – 4.III
1980 Франкфурт на Мајна, Kronberger Kulturkreis, 9.XI – 7.XII

Групни изложби

- 1963 Белград, XXXV изложба на УЛУС, Изложбен павилјон „Цвијета Зузориќ“, 1 – 20.V
Белград, IV октомврски Изложбен салон во Масарикова 4, 20X – 20.XI
Прилеп, Симпозиум во мермер, 1.VIII – 15.IX
1964 Белград, V октомврски салон, Изложбен павилјон во Масарикова 4, 20.X – 20.XI
1965 Скопје, ДЛУМ – Современа македонска уметност, Собрание на СРМ, 26.VII
1966 Скопје, Пролетна изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија, 24.V
Скопје, Изложба на парковска скулптура, Градски парк, 24.VII

- Скопје, Есенска изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија, 27.XI – 15.XII
1967 Скопје, Современа македонска скулптура-млада генерација, Музеј на современата уметност, 17.II – 3.III
Скопје, Современи македонски уметници-актуелни тенденции, Работнички дом, 20. – 27.VII
Скопје, Современи македонски скулптори, Уметничка галерија, 12. – 27.XI
Скопје, XXII изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија, 29.XI – 24.XII
Скопје, Аспекти на цртежот во Македонија, Музеј на современата уметност, 6 – 20.XII
1968 Скопје, Наше минато – Илинден 1903-1944 – 1968, Уметничката галерија, 31.VII – 20.VIII
Александрија, VII Медитеранско биенале, Musée des beaux-arts, март
1969 Скопје, Изложба по повод премиерата на драмата „Пештера“, фоаје на Драмскиот театар, 8.II
Скопје, ДЛУМ-цртежи, гвашеви, акварели, Музеј на современата уметност, 12 – 26.III
Ферара, Современа македонска уметност, Ex Chiesa di San Romano 5 – 20.VII
Скопје, Есенска изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија, 27.X – 12.X
Скопје, 25 години АСНОМ, Уметничка галерија, 27.XI – 22.XII
1970 Скопје, Моето сакано дело, Уметничка галерија, 8 – 28.II
Скопје, XXV јубилејна изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија, 26.XI – 15.XII
1971 Скопје, Дела на македонските уметници од колекцијата на Музејот на современата уметност, Музеј на современата уметност, 16.VI – 5.VIII
Белград, Загреб, НОБ во делата на ликовните уметници на Југославија, Галерија Дома ЈНА, 25.VI – 15.IX, Moderna galerija JAZU, 12.XI – 12.XII
Прилеп, Меѓународно студио за пластика во дрво, Д. И. Црн бор, август
1971/72 Скопје, Нашето историско минато во делата на македонските ликовни уметници, Музеј на современата уметност, 24.XII 1971 – 13.II 1972, Уметничка галерија, 22.XII 1971 – 31.I 1972
1972 Скопје, Тенденции во македонската скулптура

- ра 72, Изложбен салон на ДЛУМ, февруари – март
 Јаши, Пиатра Неамц, Современа македонска уметност, Централен изложбен салон, 28.IV – V
- Скопје, Современи македонски скулптори. (од колекцијата на Музејот на современата уметност, Скопје), Национална библиотека „Климент Охридски“, 11.X – 31.XII
- Оронско, Меѓународен симпозиум во мермер
- 1974 Скопје, НОБ во делата на ликовните уметници на Југославија, Музеј на современата уметност, 5 – 29.IV
 Илкли, Групна изложба на цртежи и графики, Janus Gallery, мај
- 1975 Скопје, VI графичка изложба на ДЛУМ, НУБ „Климент Охридски“, 14 – 31.V
 Бања Лука, Интернационален есенски салон, 25.XI
- 1976 Загреб, Македонски ликовни уметници (во рамките на Неделата на македонската култура), Галерија Forum, 14 – 24.V
 Белград, НОБ во делата на ликовните уметници на Југославија, Галерија Дома ЈНА, 24.VI – 12.IX
 Скопје, Продажна изложба на делата од македонските уметници, Центар за култура и информации, 20 – 31.XII
- 1976/77 Трст, Избор на југословенска и италијанска уметност, Галерија La Lanterna, декември-јануари.
- 1977 Скопје, Откупени уметнички дела од СИЗ за култура на СРМ (1974 – 1976), Музеј на современата уметност, јануари
 Скопје, VIII графичка изложба на ДЛУМ, НУБ „Климент Охридски“, 6 – 18.V
 Атина, Современа југословенска уметност, Ethniki Pinakothiki, 9.V – 12.VI
 Скопје, Македонски пејзаж – изложба на делата од конкурсот на Извршен совет за пропориите на СИВ во Белград, 1 – 5.X
 Скопје, Тито и револуцијата во делата на македонските ликовни уметници, Дом на ЈНА, 23.V – 5.VI
 Скопје, XXXII изложба на ДЛУМ, Музеј на современата уметност, 4.XI – 4.XII
 Мурска Собота, Југословенско биенале на ситна пластика, Razstavni paviljon arh. Novaka
- 1978/79 Скопје, Современа македонска уметност, Музеј на современата уметност, 10.XII 1978 – 17.I 1979
- 1979 Трст, I меѓународна средба во бронза, Galleria Rettori-Tribbior, 24.III – 20.IV
 Скопје, X графичка изложба на ДЛУМ, НУБ „Климент Охридски“, 9 – 25.V
 Скопје, 20 македонски ликовни уметници, Републичка комисија за културни врски со странство, 3.VI
 Дубровник, Сараево, Љубљана, 15 современи македонски ликовни уметници, Umetnička galerija, 22.VI – 20.VII, Collegium Artisticum, 10 – 25.IX, Moderna galerija, 2 – 20.X
 Скопје, Ситна пластика, Ликовен салон на ДЛУМ, 1 – 21.X
 Братфорд, 10 современи македонски ликовни уметници, Cartwright Hall, 9 – 18.XI
- 1979/80 Скопје, XXXIV годишна изложба на ДЛУМ, Музеј на современата уметност, 20.X – 5.XI
 Скопје, Историско минато, Градски музеј, 24.XII 1979 – 15.I 1980
- 1980 Приштина, Белград, Скопје, 15 современи македонски ликовни уметници, Дом на младите „Боро и Рамиз“, 4 – 5.I, Уметнички павилјон „Цвијета Зузориќ“, 18.I – 4.II, Музеј на современата уметност, 18.II – 2.III
 Ваљево, Ликовни уметници од Прилеп, Дом на културата, 14 – 28.IV
 Рим, 15 современи македонски ликовни уметници, 29.V – 10.VI
 Скопје, Современа македонска графика од колекцијата на МСУ, Скопје, Музеј на современата уметност, 19.IX – 20.X
 Скопје, Ситна пластика, Ликовен салон на ДЛУМ, 13.X – 3.XI
 Скопје, ДЛУМ 35 (XXXV годишна изложба на ДЛУМ), Музеј на современата уметност, 26.XI – 31.XII
 Скопје, ДЛУМ-цртеж 80, НУБ „Климент Охридски“, 8 – 25.XII
- 1981 Скопје, Современа македонска графика и современ македонски цртеж, (од збирката на НУБ „Климент Охридски“), Ликовен салон на ДЛУМ, март

Монументални дела

- 1963 Прилеп, „Жена борец“, прилепски мермер „сивец“, 200 x 80 x 45
- 1967 Скопје, релјеф на аеродромот Петровец, бакар, 800 x 250
- 1969 Скопје, биста на Мито Хаџи Василев, бронза, 75 x 55 x 30, Собрание на СРМ
- 1971 Скопје, „Човек и хуманизам“, прилепски мермер „сивец“, 380 x 112 x 90, Воена болница Скопје, „Братство-единство“, прилепски мермер „сивец“, 120 x 45, релјеф пред Домот на ЈНА
- Прилеп, Плетвар, споменик на Б. Талески и Л. Филиповски, прилепски мермер „сивец“, 120 x 150 x 70
- 1974 Пуста Река, Крушевско, споменик на загиналите борци, прилепски мермер „сивец“, 150 x 90 x 45
- 1975 Скопје, „Март 1941 година“, споменик на студентските демонстрации, бронза, 230 x 135 x 140

Награди

- 1959 Белград, I награда за скулптура на изложбата на Сојузот на студентите на Југославија.
- 1963 Прилеп, I награда за споменикот „Жена-Борец“.
- 1967 Скопје, I награда за релјефот на аеродромот Петровец.
- 1968 Скопје, II награда за скулптурата „Самоилов војник“, на изложбата „Наше минато“.
- 1969 Скопје, Откупна награда за споменикот „Илинденско востание“ во Крушево.
- Скопје, I награда за бистата на Мито Хаџи Василев.
- 1970 Скопје, I награда за споменикот „Човек и хуманизам“.
- Скопје, I награда за релјефот „Братство единство“.
- 1972 Скопје, II награда за скулптурата „Кирил и Методиј“
- 1975 Скопје, I награда за споменикот „Март 1941 година“.
- Струга, II награда за споменикот на жртвите од НОВ.

- 1977 Дебар, II награда за споменикот на Револуцијата (прва не е доделена)
- 1979/80 Скопје, II награда за скулптурата „Самойлови војни“.
- 1980 Кочани, II награда за споменикот на НОВ.

Делата му се наоѓаат во:

Музеј на современата уметност „Скопје“ – Скопје; Уметничка галерија – Скопје; Obalna galerija – Пиран; Галерија Meduza – Копар; Gallery of University – Братфорд; Norther Artist's Gallery – Харогет; Галерија La Lanterna – Трст; Janus Gallery – Илкли; Galerie LHB – Франкфурт; Felberg Galerie – Франкфурт; Galerie am Nachmittag – Ашафенбург и во бројни приватни колекции во земјата и во странство.

Draĝan Poposki-Dada

Born in Prilep 1933. Graduated from the Academy of Fine Arts in Belgrade (1961). Postgraduate studies in Belgrade (1964) in the grade of Prof. Jovan Kratochvil. Study travels: Greece, Italy, England, France, Germany and Poland.

Address: Damaska 26b, 91 000 Skopje; tel. 252 293

One - man exhibitions

Skopje - 1965, 1969, 1973, 1975; Edinburgh - 1969; Harrogate - 1974, 1977; Kopar - 1976, 1977; Bradford - 1976; Trieste - 1977; Frankfurt a. Main - 1978, 1980; Aschaffenburg - 1979.

Group exhibitions

Participated in numerous group shows in the country: exhibitions of Macedonian art in Skopje, Belgrade, Dubrovnik, Sarajevo, Ljubljana, Priština, Valjevo; DLUM (Society of Macedonian Artists) exhibitions, exhibitions of Yugoslav art in the country and abroad: Belgrade, Zagreb, Ljubljana, Ferrara (Italy), Jashi and Piatra Neamt (Rumania), Ilkly (England), Trieste (Italy), Athens, Bradford, Rome and others. Participated in the following international manifestations: Marble Symposia in Prilep 1963, Mediterranean Biennial in Alexandria 1968, Marble Symposia in Oronsko (Poland) 1974, Autumn of Visual Arts in Banja Luka 1975, 1st International Meeting in Bronze in Trieste 1979.

Monumental works

He carried out several monuments inspired by the National Liberation War in: Prilep - 1963 and 1971; Skopje - 1967, 1969, 1971 and 1975; Pusta Reka (Kruševsko) - 1974.

Prizes

He is the winner of many competition prizes: Prilep 1963; Skopje - 1967, 1968, 1970, 1972, 1975, 1979 and 1980; Struga - 1975; Debar - 1977; Kočani - 1980 and Belgrade - 1st Prize for sculpture at the Exhibition of the Society of Yugoslav Students, in 1959.

Collections

His works can be found in many public institutions, museums, galleries and private collections in: Skopje, Piran, Kopar and abroad in: Bradford, Harrogate, Trieste, Ilkly, Frankfurt and Aschaffenburg.

**КАТАЛОГ
CATALOGUE**

**Скулптури
Sculptures**

1. **Ритам, 1972**
Rhythm, marble
прилепски мермер, „сивец“, 51 x 20 x 20
Музеј на современата уметност „Скопје“, Скопје
Museum of contemporary art „Skopje“, Skopje
2. **Класична форма, 1972**
Classical Form, marble
прилепски мермер „сивец“, 27 x 30 x 40
Музеј на современата уметност „Скопје“, Скопје
Museum of contemporary art „Skopje“, Skopje
3. **Птица – апстракција, 1972**
Bird – Abstraction, marble
прилепски мермер „сивец“, 39 x 17 x 11
ПТТ – Скопје

Post Office, Skopje
4. **Спротивни форми, 1974**
Opposite Forme, marble
прилепски мермер „сивец“, 49 x 30 x 17
5. **Вертикала, 1976**
Vertical, marble
прилепски мермер „сивец“, 91 x 14 x 10
6. **Срж 1976**
Quintessence, wood
дрво, 26 x 21 x 23
7. **Релјеф, 1976**
Relief, marble
прилепски мермер „сивец“, 45 x 27 x 8
8. **Раѓање на формата, 1977**
Birth of Form, marble
прилепски мермер „сивец“, 18 x 18 x 18
9. **Ртење, 1977**
Sprouting, marble
прилепски мермер „сивец“, 25 x 23 x 11
10. **Запрено движење, 1977**
Stopped Movement, marble
прилепски мермер „чашка“, 50 x 12 x 10
11. **Варијации, 1977**
Variations, bronze
бронза, 46 x 35 x 19
12. **Дрвена каријатида, 1977**
Wooden Caryatid, wood
дрво, 88 x 32 x 16
13. **Мермерна синкопа, 1977**
Marble Syncopé, marble

приватна збирка на проф. др. др. А. Хјутл CP
Германија
private collection of prof. dr. dr. A. Hüttl W. Ger-
many
14. **Тотем, 1977**
Totem, bronze
бронза, 14 x 10 x 9
15. **Плосната форма, 1978**
Flat Form, marble
прилепски мермер „сивец“, 36 x 16 x 7
16. **Ритам, 1978**
Rhythm, bronze
бронза, 26 x 30 x 20
17. **Хоризонтална композиција, 1978**
Horizontal Composition, wood
дрво, 63 x 17 x 14
18. **Единство на спротивности, 1978**
Unity of Opposites, onyx
прилепски оникс, 37 x 19 x 10
19. **Запис, 1978**
Memories, marble
мермер (марушиќи, Истра), 30 x 22 x 13
20. **Мала студија, 1978**
Small Study, onyx
прилепски оникс, 31 x 9 x 11

21. **Бабрење, 1978**
Swelling, bronze
бронза, 8 x 15 x 14
22. **Стремеж, 1978**
Aspiration, marble
прилепски мермер „сивец“, 37 x 27 x 13
23. **Знак, 1978**
Mark, marble
прилепски мермер „сивец“, 29 x 20 x 7
24. **Бранување, 1979**
Waving, опух
прилепски оникс, 40 x 21 x 17
25. **Флуидна форма, 1979**
Fluid Form, marble
мермер (марушики, Истра), 25 x 32 x 15
приватна збирка на проф. др. др. А. Хјутил СР
Германија
private collection, prof. dr. dr. A Hüttl W. Germany
26. **Бранување, 1979**
Waving, marble
италијански мермер, 21 x 19 x 9
27. **Архитектоника, 1980**
Architectonics, bronze
бронза, 6 x 8 x 7
28. **Конкретна скулптура, 1980**
Concrete Sculpture, bronze
бронза, 6,5 x 7 x 7
29. **Спој, 1980**
Connection, bronze
бронза, 7,5 x 8,5 x 5,5
30. **Разлевање, 1980**
Spilling, marble
прилепски мермер „чашка“, 18 x 14 x 10
31. **Цилиндрична форма, 1980**
Cylindrical Form, marble
прилепски мермер „сивец“, 28,5 x 11 x 10
32. **Разлевање II, 1980**
Spilling II, marble
прилепски мермер „сивец“, 23 x 7,5 x 6,5
33. **Промена на формата, 1980**
Changing of Form, marble
прилепски мермер „сивец“, 14 x 18 x 7
34. **Бабрење II, 1980**
Swilling II, marble
прилепски мермер „сивец“, 24 x 15 x 13
35. **Разлевање III, 1980**
Spilling III, marble
прилепски мермер „сивец“, 27 x 12 x 8
36. **Размножување III, 1980**
Multiplication III, marble
прилепски мермер „сивец“, 18 x 18 x 14
37. **Разлевање IV, 1980**
Spilling IV, marble
прилепски мермер „сивец“, 20,5 x 19,5 x 26
38. **Стара книга, 1980**
Old Book, marble
прилепски мермер „сивец“, 21 x 20 x 11
39. **Обла форма, 1981**
Round Form, marble
прилепски мермер „сивец“, 24 x 20 x 20
40. **Зрелост, 1981**
Maturity, marble
прилепски мермер „сивец“, 18 x 20 x 19
41. **Размножување, 1981**
Multiplication, marble
прилепски мермер „сивец“, 57 x 12 x 11
42. **Праформа, 1981**
Proto-form, marble
прилепски мермер „чашка“, 17 x 24 x 24
43. **Размножување II, 1981**
Multiplication II, marble
прилепски мермер „сивец“, 56 x 19 x 14
44. **Плодност, 1981**
Fertility, marble
прилепски мермер „сивец“, 21 x 29 x 27

Цртежи
Drawings

1. **Цртеж I, 1974**
Drawing I
42 x 59,5
сигн. д.д.: Попоски 74 (лат.)
2. **Цртеж II, 1974**
Drawing II
38 x 54,5
сигн. д.д.: Дада 74
3. **Цртеж III, 1974**
Drawing III
42 x 59,5
сигн. д.д.: Попоски 74 (лат.)
4. **Цртеж IV, 1974**
Drawing IV
59,5 x 42
сигн. д.д.: Попоски 74 (лат.)
5. **Цртеж V, 1974**
Drawing V
42 x 60
сигн. д.д.: Попоски 74 (лат.)
6. **Цртеж VI, 1974**
Drawing VI
сигн. д.д. Попоски 74 (лат.)
7. **Цртеж VII, 1974**
Drawing VII
60 x 42
сигн. д.д.: Попоски 74 (лат.)
8. **Цртеж VIII, 1974**
Drawing VIII
42 x 59,5
сигн. д.д.: Попоски 74 (лат.)
9. **Цртеж IX, 1974**
Drawing IX
60 x 42
сигн. д.д.: Попоски 74 (лат.)
10. **Цртеж X, 1974**
Drawing X
42 x 59,8
сигн. д.д.: Попоски 74 (лат.)
11. **Цртеж XI, 1974**
Drawing XI
60 x 42
сигн. д.сред.: Д. Попоски, 74 (лат.)
12. **Цртеж XII, 1975**
Drawing XII
44,5 x 56
сигн. д.д.: Попоски 75
13. **Цртеж XIII, 1975**
Drawing XIII
50 x 69,5
сигн. д.д.: Попоски 75
14. **Цртеж XIV, 1975**
Drawing XIV
60 x 48
сигн. д.д.: Дада, 75
15. **Цртеж XV, 1975**
Drawing XV
50 x 71
сигн. д.д. Дада, 75
16. **Цртеж XVI, 1975**
Drawing XVI
50,5 x 71
сигн. д. сред.: Дада, 75
17. **Цртеж XVII, 1975**
Drawing XVII
50 x 71
сигн. д.д.: Дада, 75
18. **Цртеж XVIII, 1975**
Drawing XVIII
49 x 35
сигн. д. сред.: Д. Попоски, 75 (лат.)

19. **Цртеж XIX, 1975**
Drawing XIX
71 x 48
сигн. д.д. Дада, 75

20. **Цртеж XX, 1975**
Drawing XX
70 x 48,5
сигн. д.д.: Дада, 75

21. **Цртеж XXI, 1976**
Drawing XXI
71 x 50
сигн. д.д.: Попоски, 76 (лат.)

22. **Цртеж XXII, 1976**
Drawing XXII
49 x 34,7
сигн. д.д.: Д. Попоски, 76 (лат.)

23. **Цртеж XXIII, 1980**
Drawing XXIII
туш, 34,5 x 49,7
сигн. д.сред.: 16.1.80 Дада

24. **Цртеж XXIV, 1980**
Drawing XXIV
туш, 49,7 x 34,5
сигн. д. сред.: Дада 80.

25. **Цртеж XXV, 1980**
Drawing XXV
туш, 49,7 x 34
сигн. сред.: 25.1.80, Дада

26. **Цртеж XXVI, 1980**
Drawing XXVI
туш, 49,7 x 34
сигн. сред.: 1.2.80 Дада

27. **Цртеж XXVII, 1980**
Drawing XXVII
туш, 34 x 49,7
сигн. д.д.: 4.2.80 Дада

28. **Цртеж XXVIII, 1980**
Drawing XXVIII
туш, 34 x 49,7
сигн. д. сред.: 23.5.80 Дада

29. **Цртеж XXIX, 1980**
Drawing XXIX
43 x 35,5
сигн. д.д.: Дада 80

30. **Цртеж XXX, 1980**
Drawing XXX
43 x 35,5
сигн. д.д.: Дада 80

31. **Цртеж XXXI, 1980**
Drawing XXXI
43 x 35,5
сигн. д.д.: Дада, 80

32. **Цртеж XXXII, 1980**
Drawing XXXII
графит и туш, 43 x 35,5
сигн. д.д.: Дада, 80

33. **Цртеж XXXIII, 1980**
Drawing XXXIII
35,5 x 43
сигн. д.д.: Дада 80

Сите останати цртежи се работени во графит.
The drawings are made in graphite.

Делата кај кои не е одбележена сопственост, му
припаѓаат на авторот.
The rest of the works belong to the artist.

БИБЛИОГРАФИЈА
BIBLIOGRAPHY

БИБЛИОГРАФИЈА
BIBLIOGRAPHY

1963 ЛОЗАНОВСКИ, Ристо
ЗА ВАЈАРСКИОТ СИМПОЗИУМ „МЕРМЕР –
ПРИЛЕП“
Стремеж, Прилеп, XI – XII 1963, 6, 74; 75

1965 ГИЛЕВСКИ, Паскал
ПОД ТРАДИЦИОНАЛНОТО НИВО
Нова Македонија, Скопје,
16. V 1965, 6

СПИРКОСКА), О(лга)
БЛАГОРОДНА ТЕМА ВОЈНИК
Нова Македонија, Скопје,
27. V 1965

БОШКОВСКИ, Јозо
ЛИКОВНА КОИНЦИДЕНЦИЈА
Вечер, Скопје, 27. V 1965

ГИЛЕВСКИ, Паскал
МИТОЛОШКА ИЛИ ИСТОРИСКА ПОДЛОГА
Нова Македонија, Скопје,
28. V 1965

ГИЛЕВСКИ, Паскал
СКОПСКИ ЛИКОВЕН МОЗАИК
Современост, Скопје,
VI 1965, 6, 360

ГИЛЕВСКИ, Паскал
НЕДОВОЛНА РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА
Нова Македонија, Скопје,
4. VIII 1965

БОШКОВСКИ, Јозо,
ЛИКОВЕН ПРЕГЛЕД
Културен живот,
Скопје, X 1965, 8, 23

ПОПОВСКИ, Дада
(ИСКАЖУВАЊЕ) In: ПОВОД НЕОДРЖУВАЊЕТО
НА ТРАДИЦИОНАЛНАТА ЕСЕНСКА ИЗЛОЖБА
НА ДЛУМ – ДОБРОНАМЕРНОСТ ИЛИ МАХИ-
НАЦИИ

Нова Македонија, Скопје,
26. XII 1965, 6895, 7

НИКОЛОВСКИ, Антоније
(ПРЕДГОВОР) In: Драган
Попоски – Дада.
(Каталог) Скопје, 1965

1966 П(ОПОВСКИ), А(лександар)
ПРОДАЖНА ГАЛЕРИЈА
Вечер, Скопје, 9. II 1966

КОТЛАР, Ванчо
ГЛАСОТ НА МЕРМЕРОТ
Млад борец, Скопје,
21. IV 1966

ГИЛЕВСКИ, Паскал
НОВИ ТЕНДЕНЦИИ
Студентски збор,
Скопје, 27. IV 1966

СПИРКОСКА, О(лга)
ПРОБЛЕМОТ Е МОШНЕ ПРОСТ
Нова Македонија, Скопје,
8. VI 1966

АНОНИМ
ИЗЛОЖБА НА ПАРКОВСКИ СКУЛПТУРИ
Вечер, Скопје, 23. VII 1966, 868, 9

ДИМИТРОВА, Соња
МЛАДИТЕ СКУЛПТОРИ НА МАКЕДОНИЈА
Просвета, Скопје,
14. XI 1966, 224, 7

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
РЕЗИМЕ НА КРЕАТИВНИТЕ ВРЕДНОСТИ
Мисла, Скопје, 16. XI 1966, 12–13, 18

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
СЛАБО ПРЕЗЕНТИРАЊЕ
Вечер, Скопје, 1. XII 1966

УРОШЕВИЌ, Влада
ЈЕДНА НОВА ГЕНЕРАЦИЈА
Борба, Београд, 11. XII 1966

ДИМИТРОВА, Соња
ЕСЕНСКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Просвета, Скопје,
26. XII 1966, 227, 7

1967 ГИЛЕВСКИ, Паскал
СЕКОЈ НА СВОЈА СТРАНА
Нова Македонија, Скопје
26. II 1967

АРСОВСКИ, Марко
СЕРИОЗЕН НАСТАП
Просвета, Скопје,
3. III 1967, 232, 8

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ЕДНА НОВА ГЕНЕРАЦИЈА НА МАКЕДОНСКИ
ВАЈАРИ
Современост, Скопје, IV 1967, 4, 386

РЕТКОВСКИ, Boris
SAVREMENA SKULPTURA U MAKEDONIJI –
MLADA GENERACIJA
Umetnost, Beograd, IV-VI 1967, 10, 122

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
ПОЕТСКИОТ РЕАЛИЗАМ НА КУНОСКИ И
ДАДА
Вечер, Скопје, 17. VI 1967

АНОНИМ
„ИКАРОВОТО ЛЕТ“ СЕ СООБРАЗИ СО ЛЕГЕН-
ДАТА
Вечер, Скопје, 12. VII 1967

АНОНИМ
ДАДА ЌЕ ИЗЛАГА ВО АЛЕКСАНДРИЈА И ЊУ-
ЈОРК
Нова Македонија, Скопје, 8. X 1967

АНОНИМ
ДРАГАН ПОПОВСКИ-ДАДА НА БИЕНАЛЕТО ВО
АЛЕКСАНДРИЈА
Студентски збор, Скопје, 9. X 1967

РЕТКОВСКИ, BORIS
SODOBNA SKULPTURA V MAKEDONIJI –
MLADA GENERACIJA
Sinteza, Ljubljana, X 1967, 7, 77

ПЕРЧИНКОВ, Душан
ПАСКАЛ ГИЛЕВСКИ – ВО ПРАШАЊЕТО –
ШТО Е ДЕНЕСКА АКТУЕЛНО
Разгледи, Скопје, X 1967, 2, 313

АНОНИМ
ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБАТА „СОВРЕМЕНА МАКЕ-
ДОНСКА СКУЛПТУРА“
Нова Македонија, Скопје, 13. XI 1967,
7576, 2

ГИЛЕВСКИ, Паскал
СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА СКУЛПТУРА
Нова Македонија, Скопје,
26. XI 1967, 7589, 8

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ВО СВЕТОТ НА БОИТЕ И ФОРМИТЕ
Просвета, Скопје,
8. XII 1967, 250, 8

ШЕМОВ, Симон
ПРВО ПРЕЗЕНТИРАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ
ЦРТЕЖ
Вечер, Скопје, 17. XII 1967

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
(ПРЕДГОВОР) In: Современа
македонска скулптура
– млада генерација. (Каталог) Скопје
(изд.) Музеј на современата уметност – Скоп-
је, 1967

ПЕТКОВСКИ, Борис
(ПРЕДГОВОР) In:
Аспекти на цртежот во
Македонија, (Каталог) Скопје (изд.)
Музеј на современата уметност – Скопје. 1967

1968 ГИЛЕВСКИ, Паскал
ГОДИНА НА ГРУПНИ ИЗЛОЖБИ
Нова Македонија, Скопје,
7. I 1968

ТАНЈУГ
ЈУГОСЛОВЕНСКИ УМЕТНИЦИ НА ИЗЛОЖ-
БАМА У ИНОСТРАНСТВУ
Борба, Београд, 23. I 1968

ПЕТКОВСКИ, Борис
АСПЕКТИ НА ЦРТЕЖОТ ВО МАКЕДОНИЈА
М и с л а, Скопје, 22. II 1968, 22, 110-111

ШЕМОВ, Симон
ЦРТЕЖОТ И НЕГОВИТЕ ПРИМАРНИ СОДР-
ЖИНИ
Р а з г л е д и, Скопје, II 1968, 6, 743

РЕТКОВСКИ, Boris
NIEKTORÉ CHARAKTERISTIKY SÚČASNEHO
MACEDÓNSKEHO VÝTVARNEHO UMENIA
N o v ý ž i v o t, Novi Sad,
IV-VI 1968, 2, 168

СП(ИРКОСКА), О(лга)
ЛИКОВНО БИЕНАЛЕ ВО СКОПЈЕ
Н о в а М а к е д о н и ј а,
Скопје, 30. VII 1968

АНОНИМ
ВТОРА НАГРАДА
Н о в а М а к е д о н и ј а,
Скопје, 7. VIII 1968

СП(ИРКОСКА), О(лга)
САМОИЛОВИОТ ВОЈНИК МУ Е ДАМНЕШНА
ПРЕОКУПАЦИЈА
Н о в а М а к е д о н и ј а, Скопје, 14. VIII 1968

ШЕМОВ, Симон
ДВЕ ИЗЛОЖБИ ВО ЛЕТНАТА СЕЗОНА
М л а д б о р е ц, Скопје,
12. IX 1968

РЕТКОВСКИ, Boris
DANAŠNJA MAKEDONSKA LIKOVNA UMETNOST
S i n t e z a, Ljubljana, X 1968, 10-11, 66

ПЕТКОВСКИ, Борис
ИЗЛОЖБАТА „НАШЕ МИНАТО“
К у л т у р е н ж и в о т,
Скопје, XI-XII 1968, 9-10, 30

ПЕТКОВСКИ, Борис
ГОДИШНА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Н о в а М а к е д о н и ј а,
Скопје, 8. XII 1968

1969 ГИЛЕВСКИ, Паскал
ЗАБЕЛЕШКИ ЗА РАБОТАТА НА ЕДНА КОМИ-
СИЈА
В е ч е р, Скопје, 4. I 1969, 7

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ШАРЕНИОТ ПРОФИЛ НА ДЛУМ
С о в р е м е н о с т, Скопје,
I 1969, 1, 98

ЈАНЕВ, Богосав
КУМАНОВО: АКТИВНОСТА ВО МИНАТАТА
ГОДИНА, АФИРМАЦИЈА НА УМЕТНИЧКАТА
ГАЛЕРИЈА
П р о с в е т а, Скопје, 7. III 1969, 279, 4

Г(ИЛЕВСКИ), П(аскал)
ИЗЛОЖБА НА ОДБИЕНИ СКУЛПТУРИ!
В е ч е р, Скопје, 27. III 1969

АНОНИМ
ДОБИТНИЦИ: ВАСКО ТАШКОВСКИ, ВАНГЕЛ
НАУМОВСКИ, ДРАГАН ПОПОВСКИ
В е ч е р, Скопје, 30. III 1969

К. К.
IZLOŽBA D. POPOVSKOG U SKOPLJU
Večernji list,
Zagreb, 2. IV 1969

АНОНИМ
ИЗЛОЖБА НА ДРАГАН ПОПОВСКИ-ДАДА
Н о в а М а к е д о н и ј а,
Скопје, 27. V 1969

СТ(АНИЋ), С(теван)
АРАНЂЕЛОВАЧКО ЛИКОВНО ЛЕТО
Б о р б а, Београд,
29. V 1969

РЕТКОВСКИ, Boris
SKOPSKA LIKOVNA KRONIKA
S i n t e z a, Ljubljana,
V 1969, 13-14, 143

ПОПОВИЋ, Данко
МЕРМЕР И ЗВУЦИ
Н И Н, Београд,
31. VIII 1969

- ЖИВКОВИЋ, М.
КРАЈ НАЈДУЖЕГ УМЕТНИЧКОГ ПЕТА
Б о р б а, Београд, 22. IX 1969
- АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
КОМПРОМИСИ
Н о в а М а к е д о н и ј а,
Скопје, 9. XII 1969
- 1970 МИЛИСАВЉЕВИЋ, М.
„КОСМОНАУТ“ ИЗ СКОПЉА
Експрес Политика,
Београд, 6. I 1970
- АНОНИМ
„KOSMONAUTI“ SKOPJE
„К р и л а“, Београд, 1970
- 1971 ШУПЛИНОВСКИ, С.; БОШКОВСКИ, Б.
САМО СЛОБОДНИ И СУВЕРЕНИ НАРОДИ
МОЖАТ ДА БИДАТ НОСИТЕЛИ НА
МЕЃУСЕБНОТО РАЗБИРАЊЕ
Н о в а М а к е d o н и ј а,
Скопје, 9. IX 1971
- АНОНИМ
СВЕЧЕНОСТИ ВО ПРИЛЕП
Н о в а М а к е d o н и ј а,
Скопје, 9. IX 1971
- АНОНИМ
ЧОВЕК И ХУМАНИЗАМ
В е ч е р, Скопје,
9. XI 1971
- ДАМЈАНОВСКА, Љубица
ПОЧЕТОКОТ НА ЕСЕНСКАТА ЛИКОВНА
СЕЗОНА ВО СКОПЈЕ
Културен живот, Скопје,
IX-X 1971, 7-8, 23
- ДАМЈАНОВСКА, Љубица
(ПРЕДГОВОР) In: Дела на
македонските уметници од колекцијата
на МСУ - Скопје. (Каталог)
Скопје (изд.) Музеј на современата уметност -
Скопје, 1971
- 1972 ДАМЈАНОВСКА, ЉУБИЦА
РАЗНОВИДНО, БОГАТО, НОВО
Културен живот,
Скопје, I-II 1972, 1-2, 26
- АНОНИМ
ГЕНЕРАЦИЈА БЕЗ МИЛОСТИ
С у с р е т, Београд,
16. II 1972
- АНОНИМ
„ТЕНДЕНЦИИ НА МАКЕДОНСКАТА СКУЛПТУ-
РА“
Н о в а М а к е d o н и ј а, Скопје,
1. III 1972, 9018, 10
- МУСОВИЌ, Богдан
ТЕНДЕНЦИИ 1972
М л а д б о р е ц,
Скопје, 13. III 1972
- АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ТЕНДЕНЦИИ ВО МАКЕДОНСКАТА СКУЛПТУРА
72
К о м у н и с т, Скопје, 7.IV 1972
- АНОНИМ
МАКЕДОНСКИ ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ ВО РО-
МАНИЈА
В е ч е р, Скопје, 11. IV 1972
- ШИРИЛОВ, Ташко
ВО ПОСТОЈАН ПОДЕМ
В е ч е р, Скопје,
29-30. IV и 2. V 1972, 2770, 13
- ДАМЈАНОВСКА, Љубица
ТЕНДЕНЦИИ ВО МАКЕДОНСКАТА СКУЛПТУРА
1972
Културен живот, Скопје,
IV-V 1972, 4-5, 15
- АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ЗА МЛАДАТА ГЕНЕРАЦИЈА НА СОВРЕМЕНИ
МАКЕДОНСКИ ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ
С о в р е м е н о с т, Скопје,
V 1972, 5, 446; 449

WALKER, Conneticut
SCULPTURE AS 'SACRED THING'
Washington, 8. VI 1972

WALKER, Conneticut
ARTIST'S ROLE IN REBUILDING OF A CITY
Washington, 1972

WALKER, Conneticut
SCULPTOR'S ROLE IN REBUILDING CAPITAL
Oakland Tribune, Oakland (California)
24. VI 1972

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ТЕНДЕНЦИИ ВО МАКЕДОНСКАТА СКУЛПТУРА
72
Современост, Скопје, VI 1972, 6, 626

ТАНЈУГ
ПОФАЛБА ЗА ДАДА
Вечер, Скопје,
8. VII 1972

АНОНИМ
СЕСТРАНИОТ ДАДА
Вечер, Скопје,
13. VII 1972

МИТРЕВСКА, Н(евена)
НАГРАДЕНИТЕ – НЕНАГРАДЕНИ
Нова Македонија,
Скопје, 10. X 1972

Г(ИЛЕВСКИ), П(аскал)
ТРИ КАНДИДАТИ ЗА ГОЦЕВИОТ ПАМЕТНИК
Вечер, Скопје, 10. X 1972

ДАМЈАНОВСКА, Љ(убица)
СОВРЕМЕНИ МАКЕДОНСКИ СКУЛПТУРИ
Нова Македонија,
Скопје, 14. X 1972

АНОНИМ
ИЗЛОЖБА НА СОВРЕМЕНАТА СКУЛПТУРА
Нова Македонија,
Скопје, 15. X 1972

ДАМЈАНОВСКА, Љ(убица)
ОДБЕГНУВАЊЕ НА ЕДНОЛИЧНОСТА
Млад борец, Скопје,
25. X 1972

ЂУКАНОВИЌ, Р.
ВЕНЧАЧКИ БЕЛИ ЦВЕТОВИ
Политика, Београд, 28. X 1972

И. С.
ИЗБОРОТ НА РЕШЕНИЕ УШТЕ ТРАЕ
Нова Македонија,
Скопје, 1. XI 1972

ШИРИЛОВ, Ташко
ПОДЕМ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО
СТРАНСТВО
Вечер, Скопје, 28. XI 1972

ПЕТКОВСКИ, Борис
ВИДОВИТЕ НА АНГАЖИРАНОСТА ВО МАКЕ-
ДОНСКАТА ЛИКОВНА УМЕТНОСТ
Разгледи, Скопје, XI 1972, 9, 938

М(ИТРЕВСКА), Н(евена)
ОТВОРЕНА ТРАДИЦИОНАЛНАТА ЕСЕНСКА
ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Нова Македонија,
Скопје, 2. XII 1972

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
СКРЖАВО ПРЕТСТАВУВАЊЕ
Комунист, Скопје,
8. XII 1972

ДАМЈАНОВСКА, Љ(убица)
(ПРЕДГОВОР) In: Современи
македонски скулптури.
(Каталог) Скопје, 1972, 1-3

РЕТКОВСКИ, Boris
(PREDGOVOR) In: Arta
contemporana macedoneana.
(Каталог, Скопје) Asociatiei Artistilor
plastici din Macedonia, 1972

1973 АНОНИМ
НОВА СРЕДБА СО МАРТИНОСКИ
Вечер, Скопје, 23. I 1973

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
КОНТИНУИРАН ПОДЕМ
Комунист, Скопје,
26. I 1973

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ИНТЕНЗИВЕН РАСТЕЖ
Современост, Скопје,
I 1973, 1, 113

АНОНИМ
АФИРМАЦИЈА НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА
Македонија, Скопје,
III 1973, 239, 3

АНОНИМ
ПРИЛЕП – ГРАД НА УМЕТНОСТА!
Вечер, Скопје, 6. IV 1973

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ВИТАЛНОСТ НА РЕВОЛУЦИОНЕРНИОТ ИМ-
ПУЛС
Културен живот, Скопје,
IV-V 1973, 4-5, 15

АНОНИМ
ИЗЛОЖБАТА НА ДАДА И ГРАФИКАТА
Вечер, Скопје, 17.V 1973

АНОНИМ
ПРЕОКУПАЦИЈА
Вечер, Скопје,
17. V 1973

АНОНИМ
САМОСТОЈНА ИЗЛОЖБА НА ДАДА
Нова Македонија,
Скопје, 17. V 1973

Б. Д. К.
ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА НА ДРАГАН ПОПО-
СКИ-ДАДА
Вечер, Скопје, 18. V 1973

ГИЛЕВСКИ, Паскал
МЕРМЕРНИ ВАРИЈАЦИИ
Вечер, Скопје,
25. V 1973

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
СКУЛПТУРАТА КАКО ПРЕЧИСТЕН ЛИКОВЕН
ТРЕТМАН
Студентски збор, Скопје,
28. V 1973, 19-20

ЧЕМЕРСКИ, Глигор
(ПРЕДГОВОР) In: Драган
Попоски – Дада.
(Каталог) Скопје (изд.)
Уметничка галерија, 1973

Ј. М. П.
МЕ ИНСПИРИРА ТУТУНОТ
Нова Македонија,
Скопје, 2. VI 1973

БАРИШИК, Ладислав
СВЕСЕН ЗА ФОРМАТА
Нова Македонија,
Скопје, 6. VI 1973

АНОНИМ
МАКЕДОНСКИ УМЕТНИЦИ НА АНАЛЕТО ВО
ПОРЕЧ
Нова Македонија, Скопје,
26. VI 1973

PARLIĆ BARIŠIĆ. Slobodanka
DRAGAN POPOVSKI-DADA
Umetnost, Beograd,
VI – IX 1973, 35, 65

ДАМЈАНОВСКА, Љ(убица)
ПРЕГЛЕД НА СОВРЕМЕНОТО МАКЕДОНСКО
СЛИКАРСТВО
Нова Македонија, Скопје,
29. VII 1973

ANONIM
PONOVNI SUSRET S TALIJANSKIM IZLAGAČIMA
Novi list, Rijeka, 8. VIII 1973

БАРИШИК, Ладислав
ШТО ВИДОВМЕ?
Нова Македонија,
Скопје, 12. VIII 1973

BARIŠIĆ, Ladislav
IMATE SKOPJE
O k o, Zagreb,
15. VIII 1973.

C(VETKOVA), E(lena)
13. ANALE U POREČU
Večernji list,
Zagreb, 4. IX 1973

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ФОРМАТА КАКО ЕДИНСТВО НА МНОШТВОТО
Современост, Скопје,
IX-X 1973, 7-8, 812-814

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ВИТАЛНОСТА НА РЕВОЛУЦИОНЕРНИОТ ИМ-
ПУЛС
Македонија, Скопје
IX-X 1973, 245-246, 33

ДАМЈАНОВСКА, Љубица
НОВ И РЕВОЛУЦИЈАТА ВО МАКЕДОНСКОТО
ЛИКОВНО ТВОРЕШТВО
Културен живот, Скопје,
IX-X 1973, 7-8, 14;15

1974 АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ВАРИЈАЦИИ НА ТЕМА НОВ
Нова Македонија,
Скопје, 28. IV 1974

ГЕОРГИЕВСКИ, Ванчо
ТРИ ГЕНЕРАЦИИ
Политика, Београд,
4. VIII 1974

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
БЛИСКА ТЕМАТСКА ПРЕОКУПАЦИЈА
Нова Македонија,
Скопје, 21. XII 1974, 10027, 9

1975 В. Ѓ.
ТРИ НОВИ СПОМЕНИЦИ
Нова Македонија,
Скопје, 12. II 1975

И. Т.
УСПОМЕНЕ НА РЕВОЛУЦИЈУ

Вечерње новости,
Београд, 12. II 1975

АНОНИМ
НОВА СКУЛПТУРА
Вечер, Скопје,
17. IV 1975

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
НАГРАДИТЕ ЗА ГАВРОВСКИ И МАЛИДАНОВ
Вечер, Скопје, 16. V 1975

АНОНИМ
БОГАТА ГРАФИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА
Нова Македонија,
Скопје, 23. V 1975, 12

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ЗНАЧАЈНА ПРЕСВРТНИЦА
Нова Македонија,
Скопје, 1. VI 1975

BARIŠIĆ, Ladislav
IMATE SKOPJE
O k o, Zagreb, 26. VI 1975

МАНЕВСКИ, М(иле)
ТРАЕН БЕЛЕГ НА НОВ И РЕВОЛУЦИЈАТА
Нова Македонија,
Скопје, 29. VI 1975

АНОНИМ
МАКЕДОНСКИ УМЕТНИЦИ НА
„СЕДМИОТ ЕСЕНСКИ САЛОН“
Вечер, Скопје, 30. VI 1975

PARLIĆ BARIŠIĆ, Slobodanka
DLUM, GRAFIČKA IZLOŽBA
Umetnost, Beograd,
VIII-IX 1975, 43, 88

АНОНИМ
ЦРТЕЖИ И ГРАФИКИ НА ДРАГАН ПОПОВ-
СКИ-ДАДА
Нова Македонија, Скопје,
24. IX 1975, 11

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
НЕВООБИЧАЕНА ПОСТАНОВКА

Нова Македонија,
Скопје, 31. IX 1975, 11

ШИРИЛОВ, Т(ашко)
ЦРТЕЖИТЕ ШТО ЌЕ ПРЕРАСНАТ ВО СКУЛП-
ТУРИ
Вечер, Скопје, 24. X 1975, 9

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ЦРТАЧКИ ВАРИЈАЦИИ
Вечер, Скопје,
29. X 1975, 10

Б(АРИШИЌ) Л(адислав)
(ПРЕДГОВОР) In: Дада цртежи,
графички. (Каталог)
Скопје, (изд.) Центар за култура и информа-
ции – Скопје, 1975

ВАСЕВА, Викторија
ЛИКОВНА ПАНОРАМА
Културен живот,
Скопје, XI-XII 1975, 9-10, 30

ВАРИШИЌ, Ladislav
IMATE SKOPJE
Око, Zagreb, 11. XII 1975

1976 МАНЕВСКИ, Миле
БОГАТ ЛИКОВЕН ЖИВОТ
Македонија, Скопје, I 1976, 273, 8

ТОФОСКИ, В(еселин)
ИЗЛОЖБАТА НА Д. ПОПОВСКИ-ДАДА ВО
КОПАР
Вечер, Скопје, 17.IV 1976, 10

ЛОКВЕНЕЦ, Т(ачко)
КОПАР ЗАИНТЕРЕСИРАН ЗА ПРИЛЕПСКОТО
УМЕТНИЧКО ЛЕТО
Нова Македонија, Скопје, 25.V 1976

ŠKUNCA, Josip
AFIRMACIJA NACIONALNOG UMJETNIČKOG
BIĆA
Vjesnik, Zagreb, 27. V 1976

ANONIM
SCULPTURE BY DADA
POPOSKI
Yorkshire Post, 19. VI 1976

ВАСИЉКОВИЌ, Коста
КОЊАНИЦИ АПОКАЛИПСЕ
Експрес Политика,
Београд, 16.VII 1976

ANONIM
UMETNIŠKA RAZSTAVA V KOPRU
Delo, Ljubljana, 23.IX 1976

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
ГИГАНТСКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Вечер, Скопје, 3.XI 1976

РЕТКОВСКИ, Boris
NAGLAŠENA INDIVIDUALNOST
Око, Zagreb, 2.XII 1976

М(АНЕВСКИ), М(ИЛЕ)
ГОЛЕМА И ПОТРЕБНА ИЗЛОЖБА
Нова Македонија,
Скопје, 17.XII 1976, 6

1977 МЕХМЕТИ, Nexhmi
DRAGAN POPOVSKI-DADO – FITUES I SHPËR-
BLIMIT TË DYTË
Flaka e vëllazërimit, Skopje, 23. I 1977

АНОНИМ
РЕЗУЛТАТИ ОД АНОНИМНИОТ КОНКУРС ЗА
ИДЕЈНО РЕШЕНИЕ ЗА СПОМЕНИК НА ПАД-
НАТИТЕ БОРЦИ ВО НОБ И ЖФТ ВО ДЕБАР-
СКА ОПШТИНА
Нова Македонија, Скопје, 30.I 1977

АНОНИМ
РЕЗУЛТАТИ АНОНИМНОГ КОНКУРСА ЗА
ИДЕЈНО РЕШЕЊЕ СПОМЕНИКА ПАЛИМ БОР-
ЦИМА У НОВ И ЖФТ ДЕБАРСКЕ ОПШТИНЕ:
Политика, Београд, 31.I 1977

АНОНИМ
НАГРАДА ЗА ДРАГАН ПОПОСКИ-ДАДА
Вечер, Скопје, 1.II 1977

MOLESI, Sergio
LÓPEZ LOZA, POPOSKI IN VILLI BOSSI V KO-
PERSKI MEDUZI
In: Luis Lopez, Dragan Poposki -
Dada, Villi Bossi. (Каталог) Koper, Kre-
ditna banka Koper, 1977

BAMBIČ, Milka
DRAGAN POPOSKI V LANTERNI
Primorski dnevnik,
Trieste, 1977

В. Р.
ИЗЛОЖБА НА ГРАФИКА
Вечер, Скопје,
18. III 1977

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
ПЕТАР МАЗЕВ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ДЛУМ
Вечер, Скопје, 28.III 1977

КЛЕТНИКОВ, Е(фтим)
ЗА ЕДНА МОЖНА СИНТЕЗА
Млад борец,
Скопје, 6.IV 1977

БАШЕВСКИ, Димитар
ИМПРЕСИВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ЈУГОСЛО-
ВЕНСКАТА СОВРЕМЕНА УМЕТНОСТ
Нова Македонија,
Скопје, 11.V 1977

ANONIM
RASTAVA V TRAŽAŠKI LANTERNI
Primorske novice,
Koper, 13. V 1977, 9

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ТЕХНИЧКА СОВРШЕНОСТ
Вечер, Скопје,
14.V 1977, 11

КЛЕТНИКОВ, Е(фтим)
ВИСОКО УМЕТНИЧКО НИВО
Млад борец,
Скопје, 18.V 1977

АНОНИМ
ПОПОВСКИ ВО ТРСТ
Нова Македонија,
Скопје, 20.V 1977

I. N.
RASSEGNA DELLA GALLERIE -
POPOSKI-DADA
Il Piccolo, Trieste, 21.V 1977

АНОНИМ
ТИТО И РЕВОЛУЦИЈАТА ВО ДЕЛАТА НА
МАКЕДОНСКИТЕ ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ
Нова Македонија,
Скопје, 27.V 1977

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ИНСПИРАЦИЈА ОД СЛОБОДАТА НА
МИСЛАТА, ТВОРЕЦОТ И ЧОВЕКОТ
Комунист, Скопје, 30.V 1977

ANONIM
GALLERIE D'ARTE
Flesh Art, Milano, V 1977

PETROVSKI (PETKOVSKI), Boris
(ПРЕДГОВОР) In: Dragan Poposki
- Dada. (Каталог) Trieste, 1977

ANONIM
UN PONTE DI MARMO - DRAGAN POPOSKI-
DADA
Il meridiano di Trieste, Trieste, 1977

АВАДЖИЕВА ДИМИТРОВА, Сонја
INTRODUCTION. In: Contemporary
yugoslavian art. (Каталог, Скопје) Museum of
Contemporary Art - Skopje, 1977

ШИРИЛОВ, Т(ашко)
ВТОРА ВАРИЈАНТА НА ИЗЛОЖБЕНАТА
КОЛЕКЦИЈА НА МСУ
Вечер, Скопје, 15.VI 1977

ΣΠΗΤΕΡΗΣ Π., Τόνης
Οι νεότερες τάσεις τῆν Γιουγκοσλαβικῆς τέχνης
ΕΠΙΚΑΙΡΑ, Ἀθήνα, 23. VI 1977

ANONIM

'Η Γουγκοσλαυική Τέχνη
ΑΝΤΙ, 'θ'ηνα, 25. VI 1977

Ш(ИРИЛОВ) Т(ашко)
МЛАДА ГЕНЕРАЦИЈА III
Вечер, Скопје, 17.IX 1977

ANONIM

FORMA VIVA
Primorske Novice,
Koper, 23. IX 1977

ANONIM

FORMA VIVA V SEČI OŽIVELA
Delo, Ljubljana, 1977

ВАСЕВА, Викторија
ТРАДИЦИОНАЛНА ГОДИШНА ИЗЛОЖБА НА
ДЛУМ
Културен живот, Скопје,
IX – X 1977, 7 – 8, 25

М(АНЕВСКИ), М(иле)
МАСОВНА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Нова Македонија,
Скопје, 4.XI 1977

ДИРЈАН, Лилјана
ГОЛЕМА ЛИКОВНА ПРЕТСТАВА
Студентски збор,
Скопје, 15.XI 1977

КЛЕТНИКОВ, Е(фтим)
БЕЗ ПРИНЦИП НА СЕЛЕКЦИЈА
Млад борец, Скопје,
16.XI 1977

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
НАЈЦЕЛОСНО ПРЕЗЕНТИРАЊЕ
Нова Македонија,
Скопје, 20.XI 1977, 11075, 10

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ЗА ИЗЛОЖБАТА „СОВРЕМЕНА ЈУГОСЛОВЕН-
СКА УМЕТНОСТ“ ВО АТИНА
Современост, Скопје,
XI – XII 1977, 9 – 10, 116

BARIŠIĆ, Ladislav
GENERACIJSKE DILEME
Ok o, Zagreb, 29.XII 1977

ПЕТКОВСКИ, Борис
НЕКОИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЛИКОВНИОТ
ЖИВОТ 1977
Нова Македонија, Скопје, 31.XII 1977

ПЕТКОВСКИ, Борис
ОТКРИВАЊА. Скопје, Мисла
1977, с. 42; 57; 58; 227;

1978 ДИРЈАН, Лилјана
ВРЕДЕН КУЛТУРЕН НАСТАН
Културен живот,
Скопје, I – II 1978, 1 – 2, 39

PETKOVSKI, Boris
LES ARTS PLASTIQUES MACEDONIENS
D'AUJOURD'HUI
Europe, Paris, IV 1978, 588, 126

ПЕТКОВСКИ, Борис
АФИРМАЦИЈА НА НАШЕТО ТВОРЕШТВО
Македонија, Скопје,
IV 1978, 300, 20 – 21

ЛОКВЕНЕЦ, Тачко
УМЕТНИЧКО БОГАТСТВО – А НЕ СЕ ЧУВА
Нова Македонија,
Скопје, 8.X 1978, 11391, 12

ЛОКВЕНЕЦ, Тачко
ДИНАР ЗА КУЛТУРАТА – ДИНАР ЗА ИДНИ-
НАТА
Нова Македонија, Скопје,
3.XII 1978, 11445, 10

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ТОЛКУВАЊЕ НА УМЕТНОСТА
Скопје, Македонска книга,
1978, с. 181; 182

1978/79. HÜTTL, Adolf
(ПРЕДГОВОР) In: Dragan Poposki
– Dada. (Каталог) Frankfurt a. Main,
LHB Internationale Handelzbank A. G. 1978/79

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ЗА СОВРЕМЕНАТА ЈУГОСЛОВЕНСКА УМЕТ-
НОСТ

Ликовна уметност, Скопје,
1978 – 1979, 4–5, 49

1979 ШИРИЛОВ, Т(ашко)
СКУЛПТУРИ СОЗДАВАНИ ВО ПОДРУМ
Вечер, Скопје, 15.I 1979, 4835, 13

ШИРИЛОВ, Т(ашко)
СКУЛПТУРИ СОЗДАВАНИ НА КАТ
Вечер, Скопје, 17.I 1979, 4837

А(БАЦИЕВА) ДИМИТРОВА, Соња
ШИРОКИ АКТИВНОСТИ, НО И НЕДОВОЛНА
КООРДИНИРАНОСТ
Комунист, Скопје, 26. I 1979

АНОНИМ
МАКЕДОНСКИ СКУЛПТОР ВО АШАФЕМБУРГ
Вечер, Скопје, 5.II 1979, 4853, 11

JÖRING, Jutta
BEGEGNUNG MIT MATERIAL UND
SEHNSÜCHTEN
Main Echo, Aschaffenburg, 1979, 28

АНОНИМ
КОНКУРС ЗА СПОМЕНИКОТ НА ЦЕНПЕНКОВ
Вечер, Скопје, 28.III 1979

Ш(ИРИЛОВ): Т(ашко)
ПОПОСКИ-ДАДА НА БИЕНАЛЕТО ВО ТРСТ
Вечер, Скопје,
28. III 1979

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ГРАФИЧКО БОГАТСТВО
Вечер, Скопје, 12.V 1979, 4934, 9

ИЛ. Б.
СПОМЕНИК ЗА ДЕЕЦОТ
Народен глас,
Прилеп, 25.V 1979

ДАМЈАНОВСКА, Љубица
СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА ГРАФИКА
In: X. Графичка изложба

на ДЛУМ. (Каталог) Скопје, (изд.)
Народна и универзитетска библиотека
„Климент Охридски“, V 1979

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
СУШТИНСКА ПРЕОБРАЗБА НА ГРАФИЧКИОТ
ИЗРАЗ
Комунист, Скопје, 1.IV 1979

МУСОВИЌ, Богдан
ТРИ ГРАФИЧКИ МАНИФЕСТАЦИИ
Нова Македонија,
Скопје, 10.VI 1979, 11630, 11

Ѓ(УРОВСКА), С(офија)
„ПЕТНАЕСЕТ СОВРЕМЕНИ МАКЕДОНСКИ
УМЕТНИЦИ“
Нова Македонија, Скопје,
21.VI 1979, 11641, 10

BAUTOVIĆ, A.
SUVRREMENO MAKEDONSKO LIKOVNO STVA-
RALAŠTVO
Slobodna Dalmacija, Split.
27.VI 1979, 10643, 6

ВАСЕВА, Викторија
ИМИЊА ШТО ВЕТУВААТ
Културен живот,
Скопје, VI 1979, 6, 37

АНОНИМ
15 МАКЕДОНСКИ ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ
Вечер, Скопје, 4.VII 1979, 4979, 12

А(БАЦИЕВА) ДИМИТРОВА, Соња
МЕЃУРЕПУБЛИЧКО ПРОНИКНУВАЊЕ
Комунист, Скопје,
6.VII 1979, 29, 22

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
ИЗЛОЖБА: „ДВАЕСЕТ МАКЕДОНСКИ
ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ“
Вечер, Скопје, 12. VII 1979, 4986, 10

КУЗМАНОВСКИ, Р(исто)
ПЕТ ДЕЦЕНИИ НА ПАВИЛЈОНОТ „ЦВЕТА ЗУ-
ЗОРИК“

Нова Македонија, Скопје,
19. VII 1979, 11669, 9

Г(АВРИШ), К(сенија)
КОЕГЗИСТЕНЦИЈА НА ПРОИЗВОДСТВОТО И
УМЕТНОСТА

Нова Македонија, Скопје,
14. VIII 1979, 11694, 7

М. К.
SAVREMENA MAKEDONSKA UMJETNOST
Sarajevske novine,
Sarajevo, 16. VIII 1979, 516, 7

АНОНИМ
ИЗЛОЖБА: „15 СОВРЕМЕНИ МАКЕДОНСКИ
ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ“
Нова Македонија, Скопје,
18. VIII 1979, 11698, 6

АГИЋ, Н.
ОТВОРЕН СТВАРАЛАЧКИ ДИЈАЛОГ
Oslobođenje, Sarajevo,
28. VIII 1979, 11217, 9

АНОНИМ
ВРЕМЕ ВО КОЕ СЕ ВТКАЕНИ СИТЕ СИМБОЛИ
Нова Македонија, Скопје,
9. IX 1979, 11721, 12

АГИЋ Н.
SAVREMENI MAKEDONSKI UMJETNICI
Oslobođenje, Sarajevo,
10. IX 1979, 11233, 9

АНОНИМ
SLIKE I SKULPTURE MAKEDONSKIH UMJET-
NIKA
Sarajevske novine,
Sarajevo, 12. IX 1979, 533, 12

АНОНИМ
ИЗЛОЖБА: СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА УМЕТ-
НОСТ
Нова Македонија, Скопје,
12. IX 1979, 11724, 10

АНОНИМ
СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА УМЕТНОСТ ВО
САРАЕВО
Вечер, Скопје,
12. IX 1979, 5039, 14

ТАНЈУГ
ЈЕДИНСТВО ЛИЧНОСТИ И СВЕТА
Борба, Београд,
12. IX 1979, 252, 11

ТАНЈУГ
САВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА УМЕТНОСТ
Јединство, Приштина,
12. IX 1979, 216, 10

АНОНИМ
САВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА УМЕТНОСТ
Дневник, Нови Сад,
12. IX 1979, 11805, 10

ТАНЈУГ
САВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА УМЕТНОСТ
У „КОЛЕГИЈУМ АРТИСТИКУМУ“
Побједа, Титоград,
12. IX 1979, 4943, 13

АНОНИМ
МАКЕДОНСКИ УМЕТНИЦИ ИЗЛАЖУ У САРАЈЕВУ
Vjesnik, Zagreb,
14. IX 1979, 1155, 5

МИКУЛИЋ, Planinka
TRI GENERACIJE
Odjek, Sarajevo,
15. IX 1979, 18, 11

HOZO, Dževad
JEDINSTVO LIČNOSTI I SVJETA
Oslobođenje, Sarajevo,
15. IX 1979, 11238, 11

ЂУРИЋ, М.
ПРВЕ ЛАСТЕ НОВЕ СЕЗОНЕ
Политика, Београд,
19. IX 1979, 23691, 12

АНОНИМ

ИЗЛОЖБА НА СИТНА ПЛАСТИКА

Вечер, Скопје,
1. X 1979, 5055, 9

ANONIM

UMETNOST TREN GENERACIJ

Delo, Ljubljana, 4. X 1979, 232, 5

MESESNEL, Janez

SPOPADANJA IN SPOZNAVANJA

Delo, Ljubljana, 9. X 1979, 236, 6

ГУРОВСКА, С(офија)

ПЕТНАЕСЕТ СОВРЕМЕНИ МАКЕДОНСКИ
ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ

Нова Македонија,
Скопје, 9. X 1979, 11751, 10

ГУРОВСКА, С(офија)

ИЗЛОЖБА ВО ЛОНДОН И БРАТФОРД

Нова Македонија,
Скопје, 12. X 1979, 11754, 6

ГИЛЕВСКИ, Паскал

СИТНА ПЛАСТИКА

Вечер, Скопје,
12. X 1979, 5065, 9

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир

ВО МИРНИТЕ ВОДИ НА ПРОВЕРЕНИТЕ ВРЕДНОСТИ

Нова Македонија, Скопје,
14. X 1979, 11756, 10

ZALAR, Franc

POSLUH ZA SODOBNO

Dnevnik, Ljubljana,
16. X 1979, 238, 5

Ј. П.

МАКЕДОНСКА УМЈЕТНОСТ У ЛОНДОНУ
И БРАДФОРДУ

Побједа, Титоград,
17. X 1979, 4978, 13

РАДИЧЕСКИ, Н(ауме)

ИЗЛОЖБА НА СИТНА ПЛАСТИКА

Студентски збор,
Скопје, 22. X 1979, 785, 17

BASSIN, Aleksander

PETNAJST MAKEDONSKIH UMETNIKOV

Naši razgledi, Ljubljana,
26. X 1979, 20, 591

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир

СКРОМЕН НО ЗНАЧАЕН ЈУБИЛЕЈ

Разглед, Скопје,
X-XI 1979, 8-9, 938

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња

СКУЛПТУРА ВО МАЛО

Комунист, Скопје,

2. XI 1979, 46, 18

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир

НЕ ИЗОСТАНАА ИНТЕРЕСНИ ОСТВАРУВАЊА

Нова Македонија,
Скопје, 4. XI 1979, 11777, 10

ЛАЗАРОВ, Ристо

СРДЕЧЕН И ТОПОЛ ПРИЕМ

Комунист, Скопје,
16. XI 1979, 48, 19

ЉУЗА, Петар

САВРЕМЕНИ ТОКОВИ МАКЕДОНСKE УМЕТНОСТИ

Јединство, Приштина,

23. XI 1979, 279, 11

ABADŽIEVA DIMITROVA, Sonja

FOREWORD. in: 10 contemporary

macedonian artists. (Каталог, Скопје) Museum of modern art – Skopje, 1979

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња,

СУШТИНСКА ПРЕОБРАЗБА НА ГРАФИЧКИОТ
ИЗРАЗ

Современост, Скопје,

XI-XII 1979, 9-10, 98

А(БАЦИЕВА), ДИМИТРОВА, Соња

НЕШТО ТРЕБА ДА СЕ МЕНУВА

Комунист, Скопје,

21. XII 1979, 53, 20

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ИСТОРИСКО МИНАТО
Вечер, Скопје,
27. XII 1979, 5128, 12

Ѓ(УРОВСКА), С(офија)
ТЕМАТСКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Нова Македонија,
Скопје, 28. XII 1979, 11828, 10

1979/80 VASEV DIMESKA, Viktorija
PREDGOVOR. In: 15 savremenih
makedonskih umetnika sodobnih
makedonskih umetnikov. (Каталог,
Скопје)
Музеј на современата мakedонска уметност –
Skopje. 1979 –1980

1980 АНОНИМ
ИЗЛОЖБА МАКЕДОНСКИХ УМЕТНИКА
Ослобођење, Sarajevo,
5. I 1980, 11346, 12

АНОНИМ
ИЗЛОЖБА НА 15 МАКЕДОНСКИ ЛИКОВНИ
УМЕТНИЦИ
Нова Македонија,
Скопје, 5. I 1980, 11834, 5

АНОНИМ
ИЗЛОЖБА МАКЕДОНСКИХ УМЕТНИКА
Јединство, Приштина,
5. I 1980, 3, 10

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ВО ОТСУСТВО НА ПОСЕРИОЗЕН ПРИОД
Нова Македонија,
Скопје, 6. I 1980, 11853, 11

Д. М.
ИЗЛАЖУ МАКЕДОНЦИ
Експрес Политика,
Београд, 6. I 1980, 5687, 12

ТАНЈУГ
ИЗЛОЖБА МАКЕДОНСКИХ УМЕТНИКА
Дневник, Нови Сад,
7. I 1980, 11918, 10

ХАДЕРЂОНАЈ, С.
МАКЕДОНСКИ ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ У
ПРИШТИНИ
Борба, Београд, 7. I 1980, 5, 10

ТАНЈУГ
ИЗЛОЖБА МАКЕДОНСКИХ СЛИКАРА
Победа, Титоград
7. I 1980, 5056, 13

АНОНИМ
МАКЕДОНСКИ ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ У
ПРИШТИНИ
Политика, Београд,
7. I 1980, 2397

ЂУЗА, Петар
ЛИКОВНИ ТРЕНУТАК МАКЕДОНИЈЕ
Јединство, Приштина,
12. I 1980

АНОНИМ
SODOBNA MAKEDONSKA UMETNOST
Delo, Ljubljana,
15. I 1980, 11, 7

Д. Г.
ТРИ ГЕНЕРАЦИЈЕ
Експрес Политика,
Београд, 18. I 1980, 5699, 10

АНОНИМ
ПЕТНАЕСЕТ МАКЕДОНСКИ ЛИКОВНИ
УМЕТНИЦИ
Нова Македонија, Скопје,
18. I 1980, 11847, 9

КУЗ(МАНОВСКИ), Р(исто)
ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБАТА „15 МАКЕДОНСКИ
ЛИКОВНИ УМЕТНИЦИ“
Нова Македонија,
Скопје, 20. I 1980, 11849, 3

ВАСИЉКОВИЋ, Коста
ТРАГАЊЕ ЗА БИТНИМ
Комунист, Београд,
1. II 1980, 1195

АНОНИМ
ТРИ ГЕНЕРАЦИЈЕ
Т В Новости, Београд,
1. II 1980

ВАСИЋ, П(авле)
ЗАЈЕДНИШТВО ДУХА И ТЕЖЊИ
Политика, Београд,
5. II 1980, 23825, 23

МАРКУШ З(оран)
НЕОФИЦИЈАЛНО, РЕПРЕЗЕНТАТИВНО
Б о р б а, Београд, 8. II 1980, 37, 10

М(АНЕВСКИ), М(иле)
ОСУМДЕСЕТ ПОДАРЕНИ ДЕЛА
Нова Македонија,
Скопје, 15. II 1980, 11875, 10

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ПЕТНАЕСЕТМИНАТА
Вечер, Скопје,
21. II 1980, 5174, 14

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
МЕЃУРЕПУБЛИЧКО ПРОНИКНУВАЊЕ
Современост, Скопје,
II 1980, 2, 75

БАКЕВСКИ, Петре
КАТАЛОГ
Вечер, Скопје,
1. III 1980, 5182, 2

АНОНИМ
ИЗВЕСНА СТИЛСКА И ВРЕДНОСНА ХЕТЕРО-
ГЕНОСТ
Нова Македонија, Скопје
2. III 1980, 11891, 11

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
СКУЛПТУРА ВО МАЛО
Современост, Скопје,
III-IV 1980, 3-4, 117

VELIČKOVSKI, Vladimir
TRADICIONALNO U NOVOM
Vjesnik, Zagreb,
29. IV 1980, 11738, 14

АНОНИМ
ЛИКОВНА ИЗЛОЖБА И МУЗИЧКА ПРИРЕДБА
Н а п р е д, Ваљево, 9. V 1980, 1633, 9

АБАЦИЕВА, Соња
ЛИЧНОСТА НА ДРУГАРОТ ТИТО – ТВОРЕЧКИ
ИМПУЛС НА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ ЛИКОВНИ
УМЕТНИЦИ
К о м у н и с т, Скопје, 23. V 1980, 20, 22

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
КАКО И СО ШТО ДА СЕ ПРЕЗЕНТИРАМЕ?
Р а з г л е д и, Скопје,
VI 1980, 6, 702

АНОНИМ
СИТНА ПЛАСТИКА ОД 14 СКУЛПТУРИ
Вечер, Скопје, 9. X 1980, 5370, 15

АНОНИМ
ИЗЛОЖБА НА СИТНА ПЛАСТИКА
Нова Македонија, Скопје,
10. X 1980, 12112, 9

ГИЛЕВСКИ, Паскал
СИТНА ПЛАСТИКА
Вечер, Скопје,
23. X 1980, 5382, 12

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
НЕСОГЛЕДЛИВИ ДОСТРЕЛИ
Нова Македонија,
Скопје, 26. X 1980, 12122, 10

АРБУЉЕВСКА, О(лга)
СТАРЕ И НОВЕ ИДЕЈЕ
Б о р б а, Београд,
5. XI 1980, 306, 11

ГИЛЕВСКИ, Паскал
НОВИ ПОЈАВИ И ВРЕДНОСТИ
Вечер, Скопје,
28, 29 и 30. XI 1980, 5413, 13

ВАСЕВА ДИМЕСКА, Викторија
ВИТАЛНОСТ НА ЕДНА ТВОРЕЧКА ИМАГИНА-
ТИВНОСТ
Културен живот, Скопје,
XI 1980, 9, 49

ANONIM
(ПРЕДГОВОР) In: D r a g a n P o p o s k i
– D a d a (Каталог) Frankfurt am Main,
Kronberger Kulturkreis, 1980

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ГОДИШНИОТ БИЛАНС НА ДЛУМ
К о м у н и с т, Скопје,
12. XII 1980, 49, 22

Ѓ(УРОВСКА), С(офија)
МАКЕДОНСКА УМЕТНИЧКА КОЛЕКЦИЈА
Н о в а М а к е д о н и ј а, Скопје,
20. XII 1980, 12181, 7

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ЦРТАЧКИ АСПЕКТИ
В е ч е р, Скопје,
26. XII 1980, 5436, 13

МУСОВИЌ, Богдан
НОВА ДИМЕНЗИЈА НА ЛИКОВНАТА УМЕТ-
НОСТ
Н о в а М а к е д о н и ј а, Скопје,
28. XII 1980, 12189, 10

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ДИНАМИЧНА И ПЛОДНА АКТИВНОСТ
К о м у н и с т, Скопје,
29. XII 1980, 51–52, 28

ГИЛЕВСКИ, Паскал
СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА ЛИКОВНА
УМЕТНОСТ
К у л т у р е н ж и в о т, Скопје
XII 1980, 10, 39

ВАСЕВА ДИМЕСКА, Викторија
НЕКОИ ОБЕЛЕЖЈА ВО РАЗВОЈОТ НА МАКЕ-
ДОНСКАТА СКУЛПТУРА
К у л т у р е н ж и в о т, Скопје,
XII 1980, 10, 48

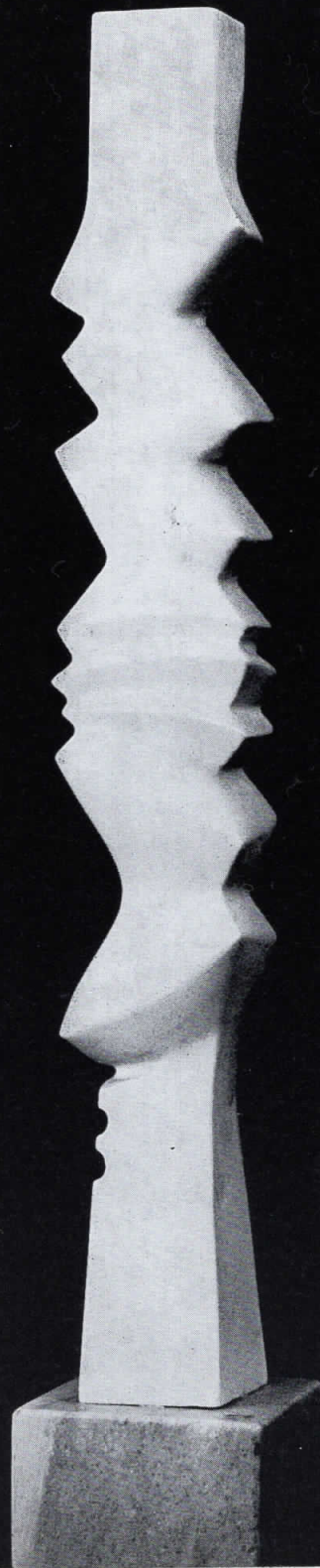
ДАМЈАНОВСКА, Љубица
НОВИ ПРОСТОРИ НА МАКЕДОНСКАТА СО-
ВРЕМЕНА ГРАФИКА
К у л т у р е н ж и в о т, Скопје,
XII 1980, 10, 53

1980/81 АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
СЕ ПОПРИСУТНИ ВО СВЕТСКИТЕ ГАЛЕРИИ
Н о в а М а к е д о н и ј а, Скопје,
31. XII 1980, 1 и 2. I 1981, 12192, 10

1981 АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ПОДЕМОТ И АКТУЕЛНОСТА НА ЦРТЕЖОТ
К о м у н и с т, Скопје, 9. I 1981, 1243, 22

ШИРИЛОВ, Т(ашко)
КОНТАКТИ ЗА ЗАЕДНИЧКО ЛИКОВНО ЧЕКО-
РЕЊЕ
В е ч е р, Скопје, 16. I 1981

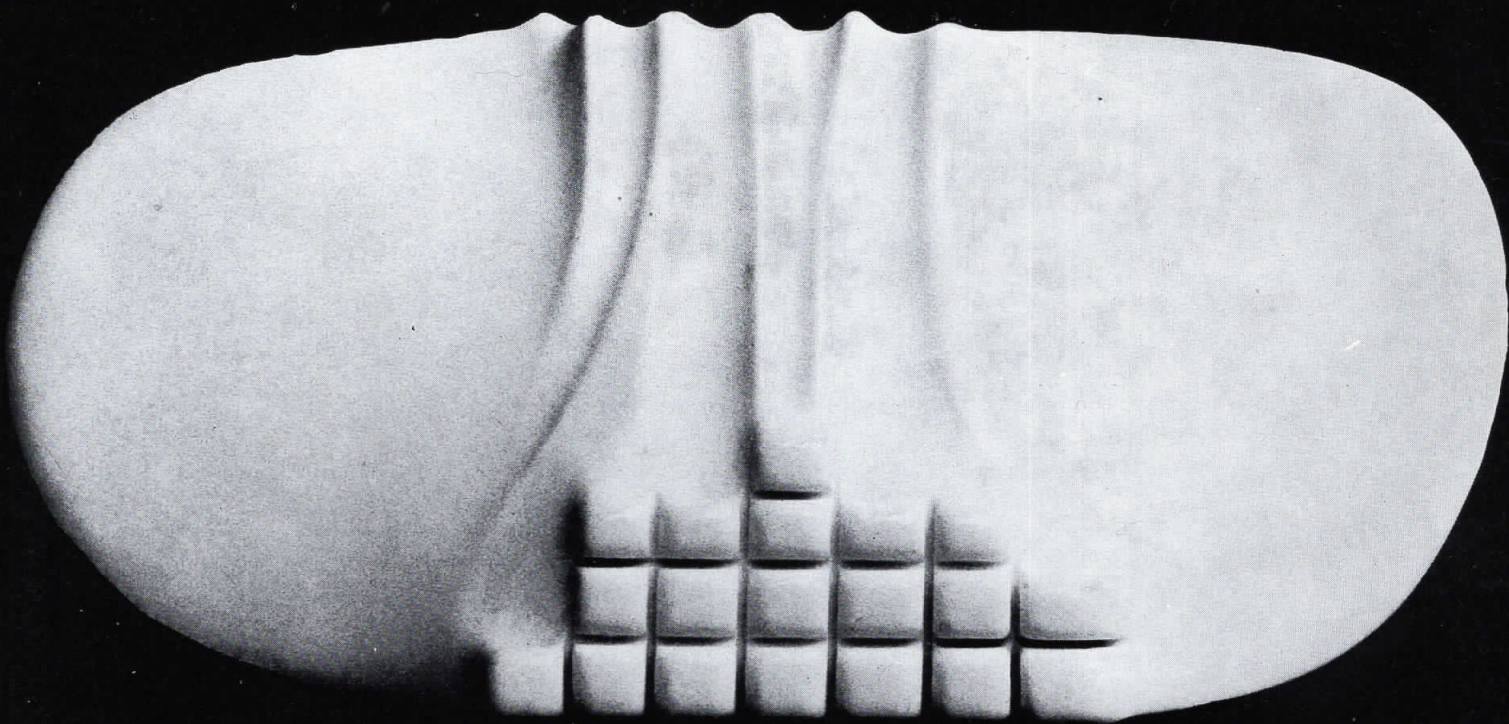
**РЕПРОДУКЦИИ
REPRODUCTIONS**

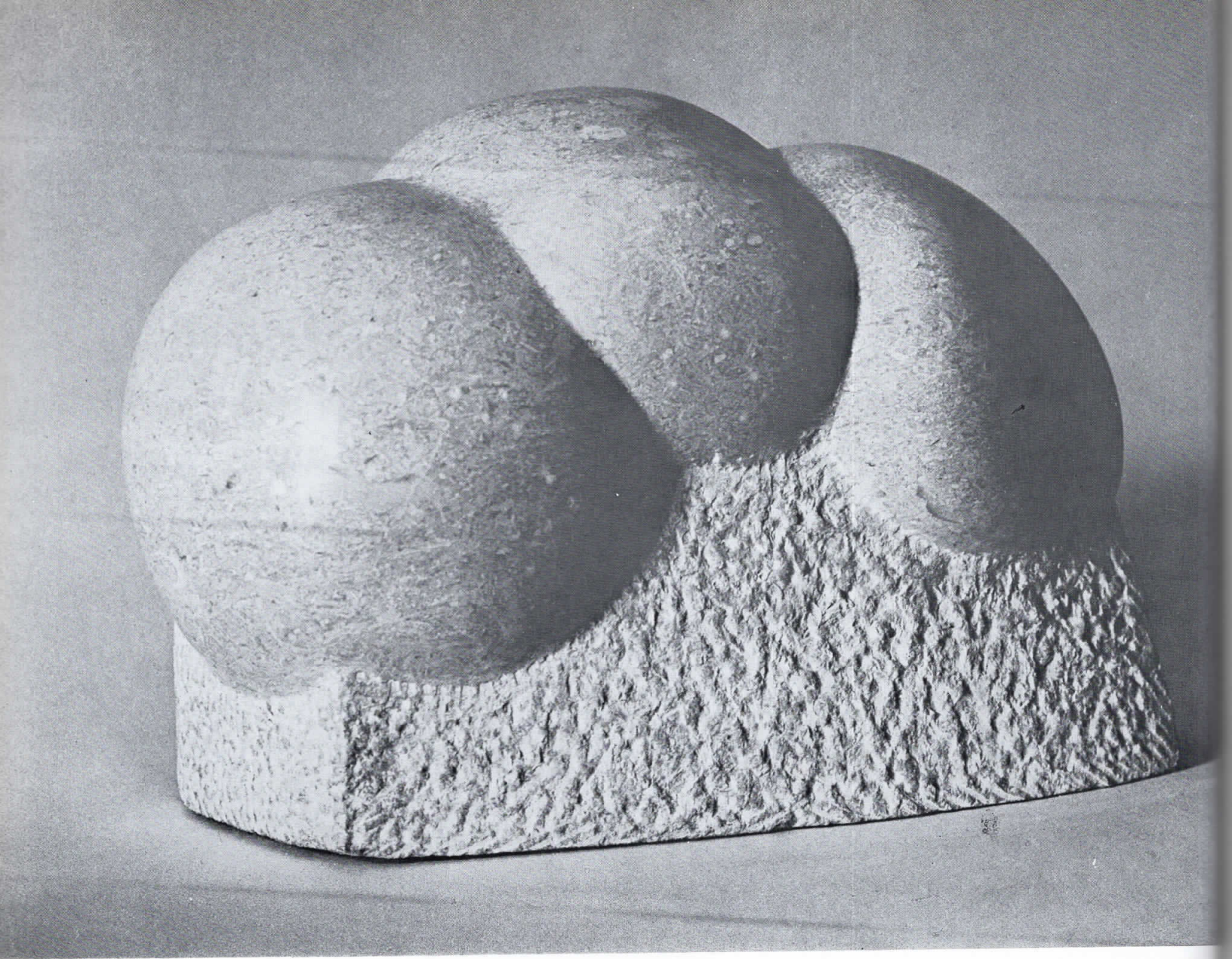

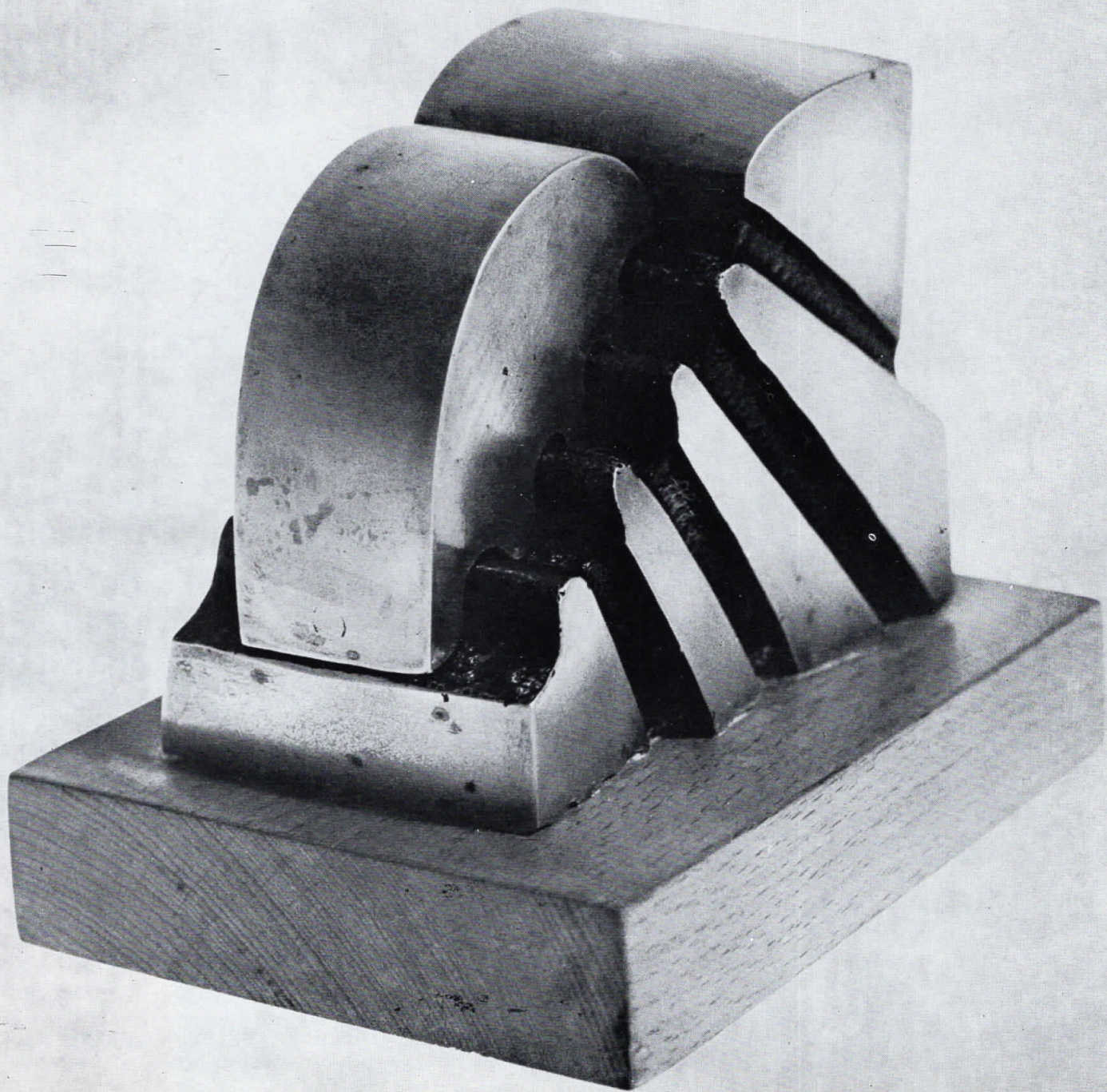

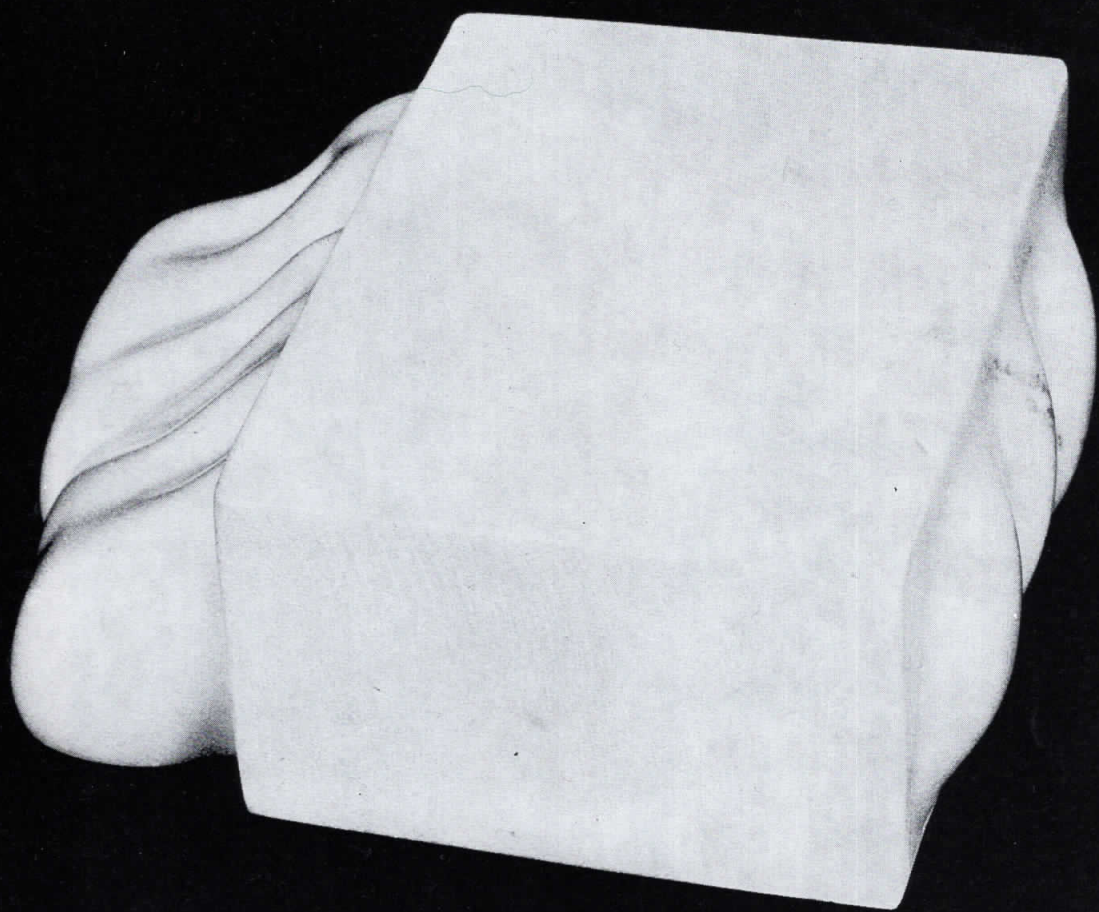

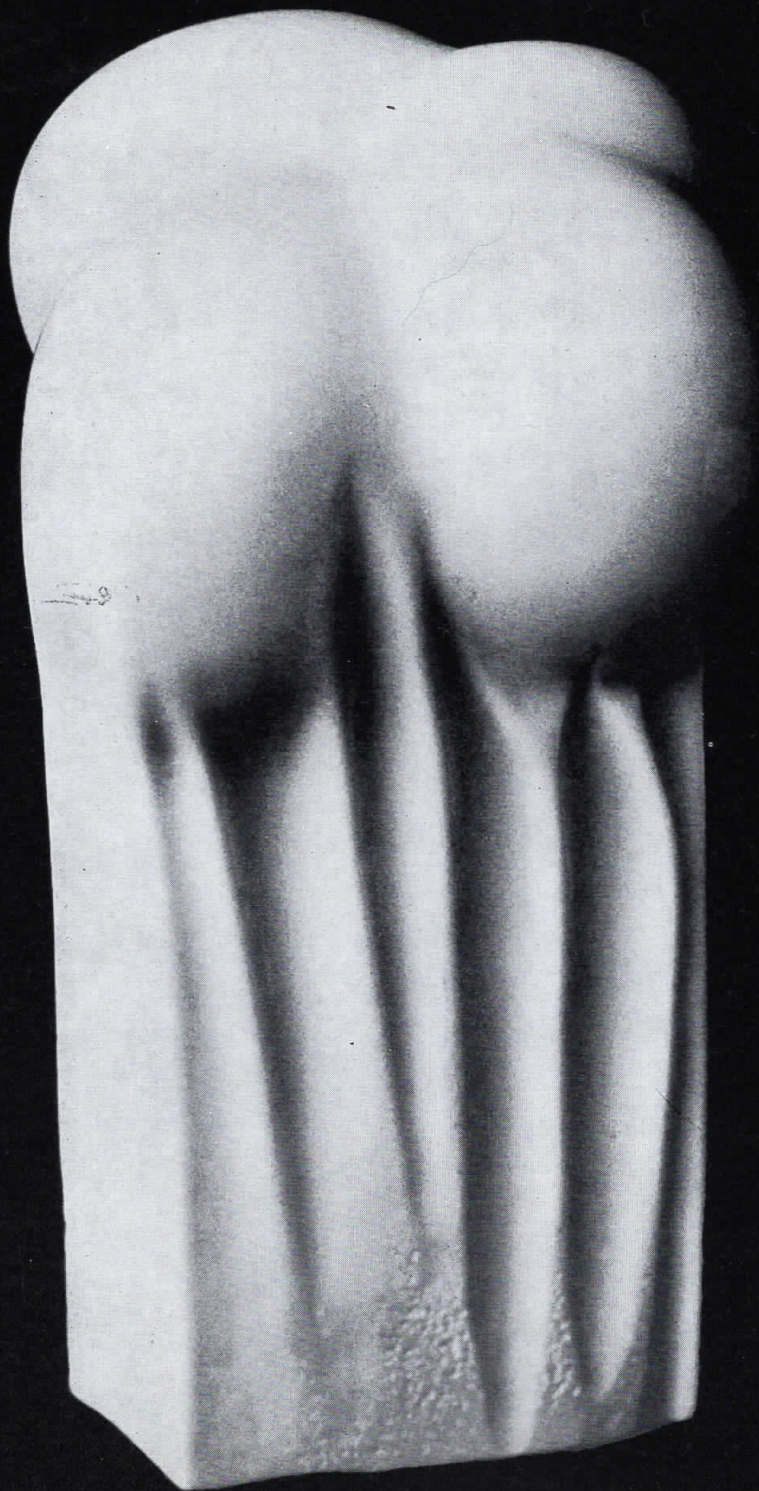

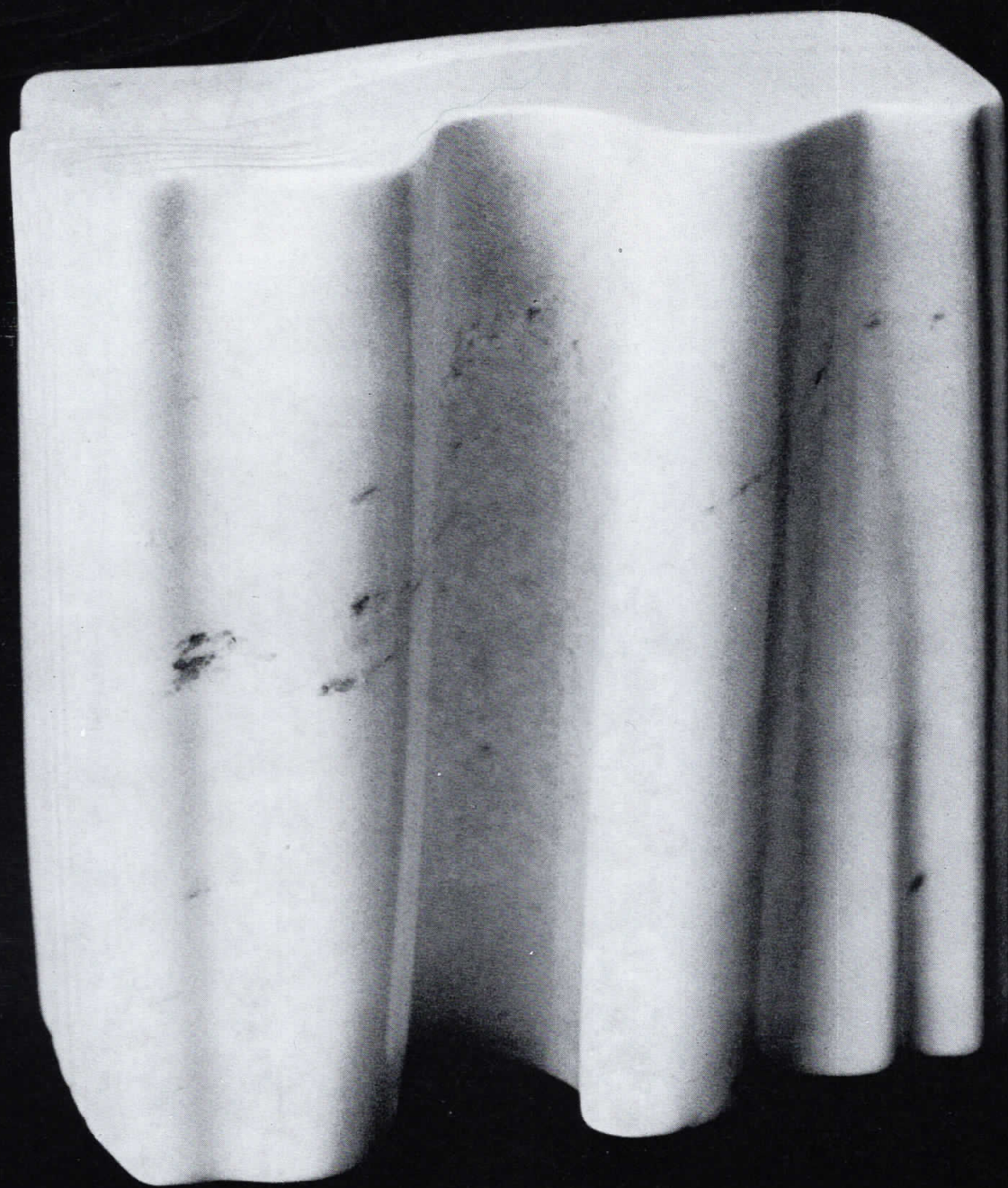

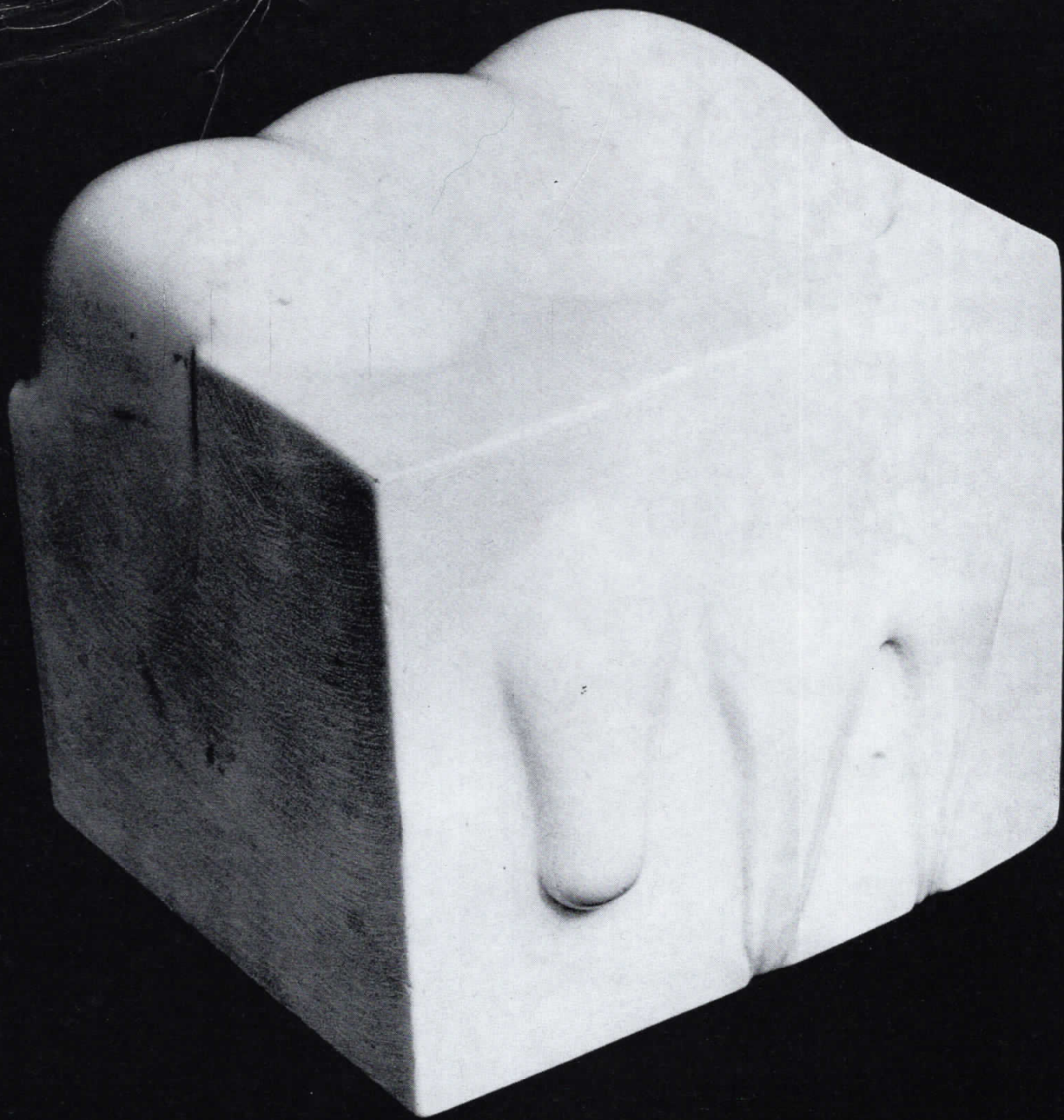

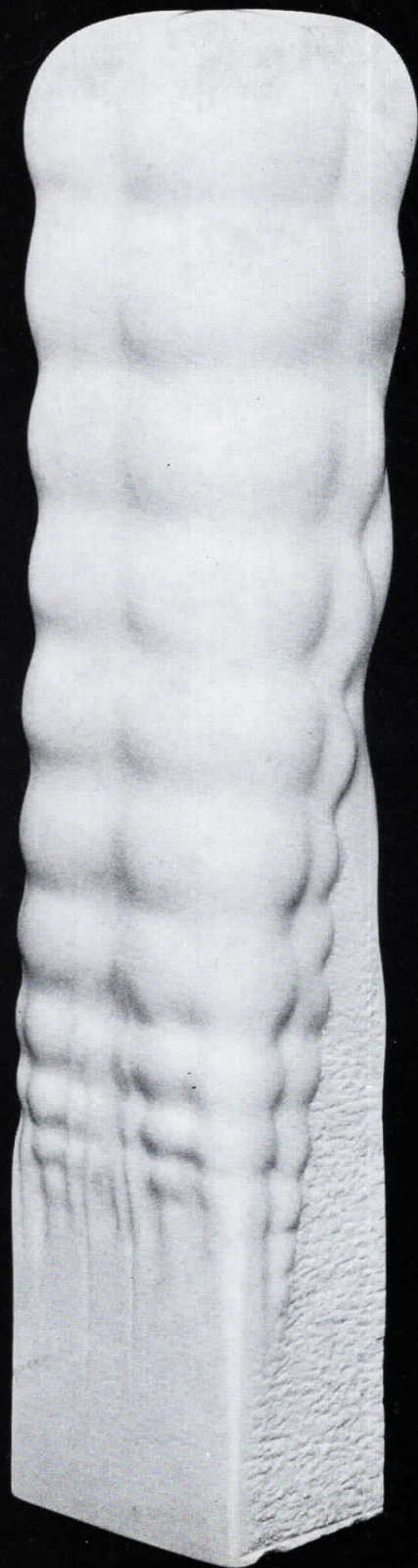

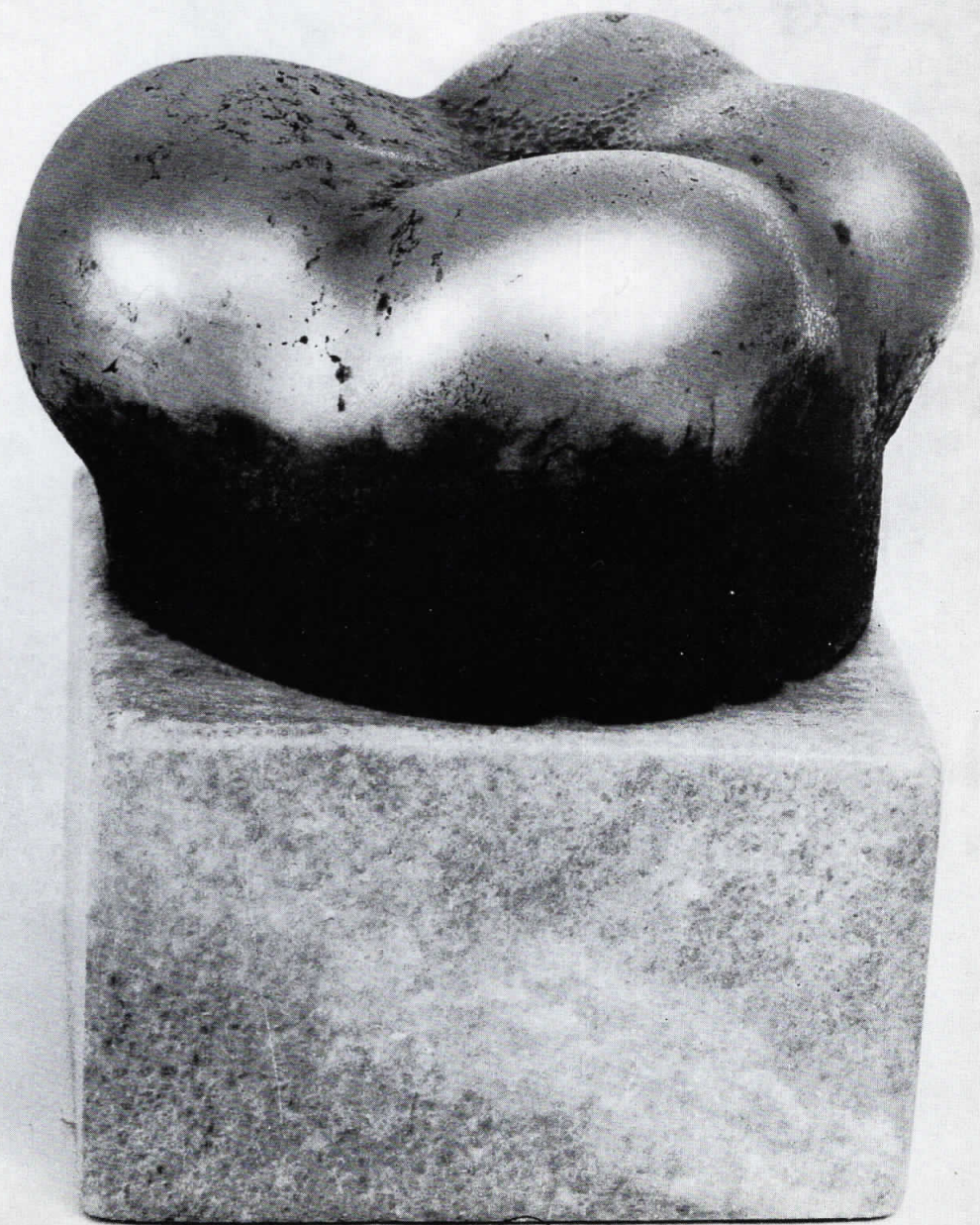

издавач: музеј на современата уметност „скопје“ – скопје
одговорен уредник: соња абациева димитрова
предговор: соња абациева димитрова
организација на изложбата, каталожки и биографски
податоци: викторија васев димеска
библиографија: марика бочварова
превод на англиски: иванка ковиловска попоска
лектура на македонскиот текст: ефтим манев
фотографии: марин димес
ликовна опрема: димитар малиданов
печат: графички завод „гоце делчев“ – скопје
тираж: 500.

publisher: museum of contemporary art „skopje“ – skopje
editor-in-chief: sonja abadžieva dimitrova
preface: sonja abadžieva dimitrova
organization of the exhibition, catalogue and biographical
data: viktorija vasev dimeska
bibliography: marika bočvarova
translated into english by: ivanka kovilovska poposka
lecture: eftim manev
photographs: marin dimes
lay-out: dimitar malidanov
printed by „goce delčev“ – skopje
500 copies

